

ב' ע"א

עשנה¹

- (1) דעת ת"ק שקרבן פסח וחטאת פסולין.
- (2) דעת רבי אליעזר שאף האשם.
- (3) דעת רבי יוסי בן חוני שכל הנשחטים לשם פסח ולשם חטאת פסולין.
- (4) דעת רבי שמעון אחי עזריה שהנשחטים לשם דרגה נמוכה, והדרגות הם = ק. קדשים. שלמים. ק. קלים.

הנושא = קרבן שנשחט שלא לשמה, האם מותר להוסיף ולשנות בו.

קשיה = מדוע האריך התנא לכתוב "אלא" שלא עלו לזבחים, והיה יכול לכתוב בקיצור ולא עלו?
תשובה = כדי להדגיש שאע"פ שהזבחים חייבים להביא קרבן חדש מ"מ אין שום היתר להמשיך ולשנות בקרבן זה כאילו הוא קרבן פסול.

סבל

מקור א'

וכי משום פשעו פינוי אחד יעשו פנוי נוסף.³

<u>פסוק</u>		
מוצא שלפתייה תלמוד		
ועשית כאשר נדרת לה' אלקיך נדבה		
מז מה מעמתו בצר ומסימ בצרה?		
↓	↓	↓
אם תעשה כהילכתו, כשישחוט במחשבה כשרה.	כאופן זה ילאת ידי נדרך.	אבל אם לא תעשה כהלכתו, כשישחוט שלא לשמה, ככה"ג יהיה לנדבה – הזבחים לריכוס להביא קרבן חדש. אע"פ שהוא נדבה אסור להמשיך ולפוסלו, דהרי גם בנדבה אסור לשחוט שלא לשמה. ⁵

מא

מקור ב'

ב' ע"ב

הנושא = סתמא בקרבן ובגירושו.

זבחים = סתמא כשרים לגמרי.⁶
בגירושו = סתמא פסול.

הקשיא

¹ אע"פ שבמשנה מבוי "שנזבחו", שמשמע רק שחיטה, מ"מ מבואר בתוס' שה"ה לכל העבודות, ונקט שחיטה, משום שהוא העבודה הראשונה. ומוסיפים התוס' שדוקא בשינוי קודש פסול בכל ד' העבודות, אבל שינוי בעלים אינו פוסל אלא על זריקה, והיינו שחט עמ"נ לזרוק לשם בעלים אחרים, וכו' ע"ד זה. ועי' ברמב"ם (פרק ט"ו מהלכות פסוקי ה"א) ובנו"כ.

² דהרי לעולם ישנה אדם לתלמידו דרך קצרה, רש"י. ועי' בטהרת הקודש שביאר טעם הדבר שהוצרך להגיע לטעם זה.

³ ברמב"ם (פרק י"ח מהלכות פסוקי ה"ב) מבוי שטעם איסור מחשבת פסול בקדשים משום שהיו כמטיל מום בקדשים, ממילא קשה דהרי ידוע שקרבן שקיבל מום אין בו איסור למום נוסף, מכיוון שאינו יכול להיות פעמים בעל מום, כי כבר קיבל שם בעל מום, וא"כ היות וכבר נפסל האיך שייך בו עדיין איסור לחשוב מחשבת פסול. ובטהרת הקודש תי' שמחשבת פסול אינו פוסל את הקרבן, אלא את העבודה שעוסק בה, ומשו"ה אם פסל עבודה אחת אין לו שום היתר לפסול עבודה נוספת. אמנם בשפת אמת תי' בפשטות, שהה"נ מקור הדברים שאסור לחשוב מחשבת פסול הוא מכוח איסור לעשות בה מום, מ"מ כאן אינו דומה לגמרי, היות ולא נפסל לגמרי, לכך שייך בו עדיין איסור לחשוב שוב, אבל במום, בעת שקיבל מום הוא נפסל לגמרי, ממילא אין בו שום איסור יותר לעשות בה מום.

⁴ נגדר הוא באומר "הרי עלי", וחייב באחריותו, ואילו נדבה הוא באומר "הרי זו", ואינו חייב באחריותו.

⁵ ומקור הדברים יליף (ט: מהפסוק לא יחשב, שיש איסור לחשב מחשבת שלא לשמה. והמרכבת המשנה דייק מהרמב"ם (פ"ט"ו מהלכות פסוקי ה"ג) משמע שמה שאסור לשנות הוא דוקא לענין שינוי השם, אבל שינוי בעלים אין בו איסור. אמנם בספר דם זבחים הביא ב' צדדים בענין זה, משום שהיות ולא עלתה לבעלים, ממילא הוי קרבן בלי בעלים, ממילא אין בו שום ענין של שינוי בעלים. או דנימא היות ולענין הבשר והעור עדיין שם בעלים עליו, ממילא שייך שפיר בו שינוי בעלים.

⁶ ידוע שיטת התוס' בכמה מקומות שמחשבת פסול בקרבנות אינו פוסל במחשבה, רק בדיבור. א"כ לכאן אינו מובן מה הגידון, הלא כדי לפסול הוא צריך להוציא בשפתיו, וכל עוד לא הוציא בשפתיו הרי הוא כשר במה שהבעלים הקדישו אותו בעודו חי, ממילא אינו מובן מה הדמיון לגירושו. ומבאר המראה כהן שבהו"א סברא הגמ' שמחשבת סתמא גרוע ממחשבת פסול, כי במחשבת פסול יש לו עכ"פ מחשבות קדשים, ממילא אין סיבה לפסול ממש, כי לא הוציא בשפתיו. אבל אם חושב מחשבות חולין, הוי כמתעסק בעלמא, ממילא סברא הגמ' שהוא פסול. אבל למסקנא סתמא לא הוי כמתעסק, משום שאין ספק שיש איהו מחשבת קדשים בליבו, דהרי יודע שהוא שוחט קרבן.

תשובה

זבחים = סתם קרבן לשמה עומד, לכך כדי לפסול כריד לכוון שלא לשמה.
בגירוסין = סתם אשה אינה עומדת להגדל, ולכך כל עוד לא כוון לשמה, הגט אינו כשר.

העקר שדעת הפשנה שסתם קרבן כלשמה.

א' אפשרות א' ממה שכתוב במשנה שנשחט שלא לשמן לא עלו לבעלים וכו', משמע שדווקא ששחטו בפירוש שלא לשמה, אבל סתמה כלשמה.

ונדחה = בגירוסין כתוב ג"כ כלשון זה, ומ"מ בגירוסין סתמא לאו כלשמה, א"כ א"א לדייק מלשון זה.

אפשרות ב' בהמשך הפרק מבואר האיך אפשר לחשב בקרבן לשמה ושלא לשמה⁷, וכגון ששחט לשמה וקיבל והיך וכו' שלא לשמה, ולכאוף מדוע הוטרף להביא דוגמא שאר העבודות היו בפירוש שלא לשמה, ולכאוף היה יכול להביא דוגמא שהיה בסתמא ומ"מ פסול, אלא ע"כ מדהוטרף לומר שמיירי בפירוש שלא לשמה, סתמא כלשמה.

ונדחה = היות ומעשה הראשון היה לשמה, אפי' שאר העבודות היה סתמה, היו מכשירים אותה, משום שאנו אומרים שאר המעשים הולכים בתר המחשבה הראשונה. אבל אם הנידון שלנו הוא באופן שהעבודות בסתמא, ועל זה אין מקור.

אפשרות ג' מהסיפא של המשנה (שמוצא באפשרות ב') שמבואר האיך אפשר לחשב בקרבן שלא לשמה ולשמה, כגון ששחט שלא לשמה ואח"כ לשמה. ולכאוף מדוע הוטרף להביא דוגמא שהמחשבה היתה צפי' שלא לשמה, ולא כתב שהיה סתמא, ולא ניתן ללמוד כאפשרות ב', משום שהיא גופא המחשבה הראשונה.

ונדחה = 1) משום שאם היה המחשבה הראשונה סתמא, היינו מכשירים לא מכוח סתמא כלשמה, אלא משום שהיות והמשך העבודות היו לשמה, א"כ שאר העבודות מוכיחים על המחשבה הראשונה שהיא לשמה, אבל אם היה הכל בסתמא אין כאן מקור. 2) יתכן שה"נ ה"ה בסתמא, ומה שנקט מחשבת שלא לשמה, אידי דכתב רישא שלא לשמה, (ואם דווקא שלא לשמה כי סתמא הדעת ראשונה היא עושה) כתב גם בסופא.

לכמו נחלקו ת"ק ורבי יוסי לעניין מחשבת הבעלים בעת העבודות, שכת"ק כריד שיחשב שש מחשבות, ואילו לרבי יוסי תיקנו שלא יחשוב כלל אפי' מחשבת לשמה, שמה יתקבל. ואת"ל סתמא כשלא לשמה, א"כ האיך תיקנו שלא יחשוב כלום, וכי חז"ל תיקנו לכתחילה דבר הפסול, אלא ע"כ סתמה לשמה⁸.

מסקנה

העקר שבגירוסין שסתם כלא לשמה.

אפשרות א' מבואר במשנה שסופרים שכתבו גט להתלמד, ואיכסר מזלו וגט זה היה ראוי לאדם ששם המגדל ושם המהגדל כגדל, ומ"מ פסול, משמע שסיבת הדבר שהגט פסול משום סתמא כלא לשמה.
ונדחה = שמיירי שכתבו להתלמד, ולא נכתב לשם כריתות כלל. והנידון הוא כשכתבו לשם כריתות, אבל לא כוון לשם איש ואשה פלונית.

אפשרות ב' מבואר במשנה שכתב גט כדי לגרש את אשתו, ולבסוף חזר בו, ומלאו אחד ששמו כשמו, ושם אשתו כשם אשתו. ומ"מ פסול מלגרש בו, ומשמע שמשום שלא נכתב לשמה פסול.
ונדחה = מפני ששם כבר נכתב בפירוש לשם אחד, ולכן פסול לאחרים. והנידון הוא כשכתבו לשם כריתות, וסתמא.

אפשרות ג' מבואר במשנה גבי מי שיט לו שתי נשים, ושםם שווה, וכתב לגרש את הגדולה, וכעת חזר בו ורצה לגרש את הקטנה, לא יגרש בו את הקטנה.
ונדחה = מפני ששם כבר נכתב בפירוש לשם הגדולה, ולכן פסול לקטנה.

אפשרות ד' מבואר במשנה אמר לסופר כתוב ולאיזה שארצה לגרש, פסול.
ונדחה = הטעם שפסול משום שאין ברירה¹⁰.

⁷ להלן המשנה מורה שכדי לפסול את הקרבן אין צריך לחשב בכל העבודות שלא לשמה, אלא די לחשב בעבודה אחת, וממילא הקרבן נפסל.
⁸ ובאחרונים נתקשו בתירוץ זה, שאם כל ההוכחה שסתמא לשמה הוא מכוח משנה זו, א"כ אינו מובן מדוע לכתחילה בעת הקשיה שיש סתירה בין זבחים לגיטין הקשו ממשנתנו, והיה להם להקשות רק ממה שזו. אכן בזרע יצחק כתב שהה"נ היה יכול להקשות רק ממשנה דלהלן, והקשה ממשנתנו בעבור שלשון המשנה דידן, והמשנה בגיטין דומים. ועי' בטורת הקודש שביאר שלולי משנתנו לא היה מקום להקשות כלל.

⁹ ומבאר השפת אמת שאע"פ שתיירצנו לעיל "דאתנתיק לשם אשה", שאני דוגמא זו, משום שלעיל כיוון לשם אשתו, ממילא איתנתיק לשם אשתו, משום שהסופר ידע על איזה אשה התכוון, אבל כאן מיירי שהסופר אינו מכיר בשותיו, ממילא כיוון לשם אשתו באופן סתמא, ולבסוף אכן הוא רוצה להשתמש לאשתו, והיה מן המקום לומר שכל הסיבה שהוא פסול הוא מכוח שאינו לשמה. קמ"ל שגם כאן היות והבעל כיוון לשם הגדולה, ממילא התנתק לשם הגדולה, ואין כאן מקום לדייק לעניין לשמה. ועי' ברש"י.

¹⁰ סוגיא דברירה הוא בש"ס בכמה מקומות, וביאור העניין דכשיש כמה דברים שאינם מבוררים בעת עשייתם ועומדים בספק השקול, ואח"כ רוצה לברר מעשיו ולומר הוברר הדבר למפרע שלזה היתה כוונתי. וכן העניין בסוגיא דידן, שעדיין עומד בספיקו ואינו מוחלט למי הוא רוצה לגרש, ולכן כדי להכשירו

ג ע"א - ע"ב

הנושא = מינה ושלא מינה בזבחים ובגירושין

קשיא א'

בגירושין		בזבחים	
מינה מחריב	אינו מינו ג"כ מחריב	מינה מחריב	אינו מינו אינו מחריב
כתב גט לשם אשה אחרת (יהודית = מינה) אפי' גייה (=אננה מינה) פסול		שחט עולה לשם חולין כשרה = היות ואינו קדשים אינו פסול.	שחט חטאת לשם עולה פסולה = קדשים פסולים אנתו.
תירוץ = אינו מינה כאילו לא כיוון מאומה, והוי כסתמא. ולכן: בזבחים ססתמא כשר, לכך אינו מינו אינו מחריב. בנט ססתמא אינו כשר, ולכך אינו מינו ג"כ מחריב.			

קשיא ב'

בטהרות		בזבחים	
מינה מחריב	אינו מינו ג"כ מחריב	מינה מחריב	אינו מינו אינו מחריב
כלי שיש בו אוכלין והכניס בו כלי אחר, ובכלי השני יש שרץ. הדין שאם פתח את הכלי מעל הכלי הראשון, הרי הוא הוצץ בפני הטומאה, ודין זה שחוצץ הוא אפי' אם הכלי השני הוא כלי שטף (אינו מינו)		שחט עולה לשם חולין כשרה	שחט חטאת לשם עולה פסולה
תירוץ כלי שטף הוי מינו, משום שניהם כלי, אבל לעניין זבחים שחיטת חולין אינו מועיל כלל להקל: ומביאים ראיה כמו שמחילה אינו מועיל להפריד כלי, משום שאינו מינו, כמו"כ חולין אינו מועיל להקל ¹¹ .			
מחלוקת לענין מחיצה אצל תנור (כלי) לדעת חכמים - אינו מועיל לחנות, והטעם: משום שאין תורת אהל בכלי. לדעת רבי אליעזר - מועיל, והטעם: ה"ו מטומאת מת החמור, ומ"מ מועיל לחנות את האהל, ואז חוצץ בפני הטומאה. טומאת כלים שאינו חמור כ"כ בודאי שאפשר לחנות. ורבנן - דוחים את הק"ו, מכיוון שבאהל הדרך לחלקו, ממילא נחשב כשני אוהלים, אבל בכלי אין הדרך לחלקו לשניים.			
קושיא: א"כ לדעת ר"א שמחילה מועיל בכלי, מאלנו אינו מינו המחריב, וא"כ גם חולין יחלל קדשים. התירוץ: שם יש סיבה מיוחדת שמועיל, כי יש ק"ו, אל למעשה חולין אינו נקרא מינו בקדשים. קושיא: גם בקדשים יש ק"ו, קדשים מחללים קדשים, חולין לא כ"ש, ולכן גם בקדשים נימא שחולין מחללים ¹² .			
לכך: לר"א הטעם שחולין אינו מחלל, מטעם גזירת הכתוב "ולא יחללו קדשי בני ישראל", וילפינו שקדשים מחללים קדשים, ואין חולין מחללים קדשים.			
קושיא: לכאן נימא ג"כ שהפסוק "תוכו" יבטל לפי ר"א את הק"ו, וממילא לא יעזור מחילה בכלים. התירוץ: הפסוק תוכו נכרך למעט אוכל שגיבלו בטיט שבניעה אינו מטמא, נימא שגם מתורת אויר לא יטמא לזהו תוך תוכו, וקמ"ל ללאו תוך תוכו. - ולפי חכמים אין כריך לזה מיטע ¹³ .			

הוא רק ע"י ברירה. ברם קשה שגם בסתמא אנו צריכים להגיע לסוגיא דיש ברירה, דהרי כל סתמא לא בירר מעשיו ולא כיוון למי דעתו לכתוב את הגט, ואח"כ רוצה לברר דבריו ולומר לזה כיוון הגט ומשום זה מובן מה סיבה שרש"י כאן ביאר עניין היש ברירה באופן השונה משאר המקומות שבש"ס, ופירש שכאן אין ברירה הכוונה שאנו חוששים שמא בעת שאמר לסופר כתוב באופן סתמא, היה בדעתו לגרש אחת מגשותיו, וכעת שינה דעתו ומגרש את השנייה, וממילא הוי גט פסול, ולא מטעם ברירה שבכלל הש"ס, אלא משום דאינתיק לשם אחת. ועי' בספר חמדת דניאל שחילק בין סתמא שאינו נכנס כלל לסוגיא דברירה, לבין היה ספק בליבו.

¹¹ וכל זה בכלי שלא היה נפרד בעת בריתו, וכעת רוצה להפרידו, דאין תורת אוהל בכלי, אבל אם לכתחילה היה נפרד בכה"ג הוי מחיצה.

¹² וביאר בספר ראש המזבח, כי לפני תירוץו של ר"א לא ידענו שאפשר לומר שעניין זה תלוי בקולא וחומרא, רק לאחר שר"א חידש שיש כאן עניין של חומרא וקולא, א"כ קשה שגם בקדשים יש קולא וחומרא.

ל"קבלה" לשון הולכה, מכאן שכוונת התורה שקבלה יהיה שווה להולכה, וכמו הולכה שלא לשמה פסול, כמו"כ קבלה.

אפשרות א' = משחיטה וקבלה. ונדחה = מה לשחיטה וקבלה שכן טעונות פון (נקד"ה) וכן מה לעבודות הללו שכן ישנם בחטאות פנימיות, אבל זריקה במזבח החילוף אין בפנימי.

מסקנה = וְזָרְקָה אֶת-דָּמָהּ הַשְּׂלֵמִים = זריקה לשם שלמים.

קושית הגמ' = שילמדו כולם מזריקה = התשובה, מה לזריקה שכן חייב עליה זר מיתה¹⁶.

זריקה

מקור לשינוי בעלים

וּבִשְׂרָף זֶבַח תֹּדֶת שְׂלֵמִיו בַּיּוֹם הַקָּדָשׁ יֵאָכַל לֹא-יִזְוָה מִמֶּנּוּ עֵד-בְּקָר. מפסוק זה אפשר ללמוד ג' לימודים:

(א) שתודה נשחטת לשם שלמים = ממה שכתוב "תודת שלמים".

(ב) שגם חטאת ואשם נאכלים ליום ולילה¹⁷ = ממה שכתוב "זבח".

(ג) ששלמים נשחטים לשמה בשינוי בעלים = אם היה רוצה ללמד רק לעניין חטאת ואשם שנאכל ליום ולילה, היה כריך לכתוב את המילה "זבח" לעניין אכילה¹⁸, וממה שכתבו באופן זה, ללמד זבח תודה, שהזביחה תהיה לשם תודה, דהיינו לשמה¹⁹, ואם אינו עניין לשינוי קודש דהרי כבר למדנו לעיל מקור לשינוי קודש, תנהו עניין לשינוי בעלים.

אפשרות א' = מזריקה ושחיטה. ונדחה = מה לשחיטה וזריקה שכן עבודה שחייבים עליה בשחוטאי חוץ.

מסקנה = וְאֶת-הָאֵילַן יַעֲשֶׂה זֶבַח שְׂלֵמִים לָהּ - שיהא עשייתו לשם שלמים, אם אינו עניין לשינוי קודש, תנהו עניין לשינוי בעלים.

קבלה

קושית הגמ' - יַעֲשֶׂה = כלל זֶבַח = פרט (דווקא שחיטה) א"כ נימא שרק שחיטה בעינן לשמה, כלל ופרט אין בכלל אלא מה שפרט.

תירוץ של רב אחא = אילו היה כתוב יעשה שלמים זבח, היה "יעשה" כלל שלם, מכיוון שהיה משמע יעשה שלמים, היינו כל השלמים, שזה הכלל, ואח"כ כתוב "זבח", שזה בא לומר רק פרט, אבל היות שכתוב יעשה זבח שלמים, ממילא "יעשה" אינו כלל מלא, ולכן אין דנין ממנו.

תירוץ של רבינא²⁰ - לָהּ חזר וכלל, ממילא הוי כלל ופרט וכלל, ואי דן אלא כעין הפרט, מה הפרט מפורש עבודה ובעינן לשמה, אף כל עבודה ובעינן לשמה.

קושית א' - כלל השני (זה) אינו דומה לכלל הראשון, משום שכלל הראשון כולל רק זבחים, ואילו כלל השני כולל כל דלה' ואפי' שפיכת שיריים.

תירוץ - רבי ישמעל דורש גם כעין זה לכלל ופרט וכלל²¹.

קושית ב' - היות והפרט הוא דבר שחייבים עליו בשחוטאי חוץ, א"כ נימא שכולל רק עבודות שחייבים עליו בשחוטאי חוץ, והיינו זריקה, אבל קבלה והולכה לא.

תירוץ א' - אפשר גם לומר באופן אחר, היות והפרט הוא דבר הטעון פון, וישנו גם בחטאות פנימיות, וא"כ שחיטה וקבלה, ולא זריקה, וא"כ היות ושקולין הם יבואו שניהם.

תירוץ ב' - היות וזריקה למדנו מונחלה, ממילא מוכרח להיות שכלל ופרט מלמד אותנו כאפשרות ב'.

הולכה מכלל ופרט וכלל הנתבאר בקבלה.

¹⁵ רש"י כתב שוהקריבו הכוונה לקבלה, מכיוון שהקריבו כתוב לאחר שחיטה, ממילא מוכרח להיות שכוונת התורה לקבלה. אמנם התוס' לקמן (י. ד"ה אתה אומר) וביומא (כו. ד"ה והקריבו) מוכיחים מדברי הגמ' להלן שמשוגית הגמ' מוכח שוהקריבו הוא קבלה או זריקה, וא"כ רואים בפרוש דלא כרש"י שדעת הגמ' שוהקריבו הוא אפילו על זריקה המרוחק לגמרי מקבלה (והאחרונים נדחקו מאוד ליישב דעת רש"י) לכך הם מפרשים שהרי מהפסוק והקריבו בני אהרן אנו לומדים שמהקריבה ואילך מצוות כהונה (דהרי שחיטה כשרה בור) וא"כ מוכרח להיות שוהקריבו הכוונה לקבלה או זריקה, וא"א לומר על הולכה, מכיוון שהולכה עבודה גרועה שאפשר לבטלה. ולכן לא יתכן לומר שדווקא מעבודה זו חייבת להיות ע"י כהן דווקא.

¹⁶ ומבארים התוס' (ב. ד"ה כל הזבחים) שאע"פ שמדברי משנתנו אין שום הכרח בשינוי בעלים פוסל, מ"מ, היה לגמ' פשוט שמכוח המשנה לקמן (מ. ע) על ששה דברים הזבח נזבח, ששם מיידי לעניין שינוי בעלים, עוד תירוץ מתרמים התוס' שגם משנתנו מיידי בשינוי בעלים אע"ג שמשגרת לשונו נראה כשינוי קודש בלבד.

¹⁷ כי רק בתודה מפורש בה שנאכלת ליום ולילה.

¹⁸ ובשר תודת שלמיו זבח יאכל וכו', דהרי המילה "זבח" נאמר על עניין אכילה.

¹⁹ ועי' בתוס' שהקשו שא"כ נימא שזבח בא ללמד רק לימוד זה, וא"כ אין לנו מקור שחטאת ואשם נאכלים ליום ולילה, ותיצרו שמ"מ קשה שאם המילה זבח בא ללמד שהזביחה תהיה לשמה א"כ היתה התורה צריכה לכתוב "זבח" בפסוק המתאר סדר השחיטה, ומדוע נכתב בפסוק המתאר את האכילה, ע"כ ללמד הלכה לעניין אכילה, והיינו לעניין חטאת ואשם שנאכלים ליום ולילה.

²⁰ והוא חולק על רב אחא, וס"ל שכלל שאינו מלא כן דנים ממנו.

²¹ דהרי מ"מ יש כאן למעשה כלל ופרט וכו'.

לכל העבודות

אפשרות א' = משחיטה. ונדחה = כי יש פירכא מה לשחיטה שכן יש בה חומר מיוחדת לזמי ששוחט בפסח לזמי שלא מסוגל לאכול (כגון זקן וכו') שהקרבן נפסל, ושאר העבודות אינם נפסלים במחשבת זריקה. אפשרות ב' = ג"ש מזביחה שבשינוי קודש, שכמו שינוי קודש הוא כולל ד' העבודות, כמו"כ זביחה של שינוי בעלים כולל עמו ד' העבודות. ונדחה = מה לשינוי קודש שיש בה: 1) פסולה בגופה, ובשינוי בעלים אינה בגופה (ופירכא זו נדחה, שכן גם שינוי בעלים פסולה בגופה) 2) בשינוי קודש נפסל בכל עבודה מד' עבודות לגופיה, בשינוי בעלים אינו נפסל רק אם עשה כן ע"ש הזריקה, כגון ששחט עמ"נ לזרוק לשם אחרים²². 3) ישנו לאחר מיתה, אבל שינוי בעלים אין לאחר מיתה, והיינו המקדיש קרבנו ומה, שוב אין בו פסול של שינוי בעלים. (ופירכא זו אינה לפי רב פנחס דכ"ל שיש שינוי בעלים לאחר מיתה) 4) שינוי קודש יש גם בקרבנות איבוד, אבל שינוי בעלים אין באיבוד. זריקה = וְזָרְצָה לוֹ לְכַפֵּר עָלָיו מפסוק זה אפשר ללמוד שני דברים:

- 1) "לו" ולא על חזירו = זריקה לשם אחר אינו כשר.
- 2) "עליו" קרבן שעליו (שאמר הרי עלי) חייב באחריותו.

ד' ע"ב

הנושא = מנלן שישאר שלמים צריך לשמה

אפשרות א'

ללמוד מאיל נזיר.

ונדחה = מה לאיל נזיר שהוא חמור שכן יש עמו עוד קרבנות.

ממה שכתוב וְזָבַח שְׁלָמִים, והיה יכול לכתוב "שלמי.

מסקנה

הנושא = מנלן שישאר הקרבנות צריכים לשמה

אפשרות א'

ללמוד משלמים.

ונדחה = מה לשלמים שכן טעונו נסכים ותנופה.

זאת הַתּוֹרָה לְעֹלָה לְמִזְבֵּחַ וְלִזְבֻּחַ אֵשׁ וְלִזְבֻּחַ הַשְּׁלָמִים וְלִזְבֻּחַ הַשְּׁלָמִים: = הוקשו כל הקרבנות כולם לשלמים.

ומהפסוק מולא שפתיך לנעיל אינו מספיק, מכיוון שלא היינו יודעים על איזהו מחשבה מיירי.

מסקנה

ה' ע"א

הנושא = המקור שלא עלו לבעלים לפי ר"ל

ר"ל הקשה אם הם כשרים גם ירלו, ואם אינם מרלים שלא יהיו כשרים.

שמאלנו עולה הבאה לאחר מיתה שאינה מרלה²³ ומ"מ כשרה.

ונדחה = אבל מנלן לאשם שאינו בא לאחר מיתה.

מולא שפתיך לנעיל.

תירוץ א'

מסקנה

קושיית הגמ' = א"כ אולי נימא דווקא הבא בנדר ונדחה כשר ואינו מרלה, אבל אשם שאינו בא בנדחה פסול לגמרי.

תירוץ = שיש שני לימודים 1) בחטאת אנו לומדים וְשִׁזַּח אֹתָהּ לְזִבְחֵי אֵשׁ, לשמה דווקא, שלא לשמה פסולה, וילפינו "אותה" שלא לשמה פסולה אבל קרבן אחר שלא לשמה אינו פסול. – ומילפותא זו לבדה היא אפשר לומר שאר הקרבנות אף מרלים. 2) מהפסוק מולא שפתיך אנו לומדים שאר הקרבנות אע"פ שכשרים, מ"מ אינם מרלים, והבעלים צריכים להביא קרבן אחר.

קושיית הגמ' = אולי אפשר לומר שאר הקרבנות הבאים בנדר ונדחה אינם מרלים, אבל אשם שאינו בא בנדחה אף ירלה²⁴.

תירוץ הגמ' = כל השווה מעולה שלמים תודה. דמעולה אפשר לדחות שכן כליל. משלמים

²² בספר פנים מאירות תמה ע"ז דהרי כל הסיבה שבשינוי בעלים פוסל רק בזריקה הוא מטעם שמקור הפסוק הוא "ונרצה לו לכפר עליו" וממילא נלמד מזה שהיות ועיקר הכפרה הוא בעת הזריקה, לכך טעון כל מחשבה להיות מחשבת זריקה, היינו שוחט עמ"נ לזרוק שלא לשם בעלים, אבל כעת שלא ידענו מלימוד זה א"כ זה גופא נילף מזביחה בשינוי קודש שפוסל בכל הד' עבודות. ותירץ החק נתן שהגמ' כאן למדה זאת מסברא שהיות ושם בעלים הוא לשם כפרה ועיקר הכפרה בזריקה.

²³ דהרי אין כפרה לאחר מיתה, ועי' בטהרת הקודש שהאריך ליישב דקושיית ר"ל אפשר ג"כ להקשות על עולת יולדת, דאם אינו מרצה למה באין.

²⁴ ולפי"ז נימא חידוש שהפסוק מוצא שפתיך תשמור בא למעט את הבאים בנדר ונדחה להחמיר בהם שבשלא לשמה אינם מרצים, וצריך להביא אחר, אבל אלו שאינם באים בנדר ונבה לא התמעטו, ובשלא לשמה אף מרצים.

אפשר לדחות שכן טעונו נככים ותנופה²⁵. משניהם אפשר לדחות שכן באין בציבור. מהודה אפשר לדחות שכן טעונו לחס. קושיית הגמ' = מ"מ אפשר לדחות מה להלך השווה שהם באין בנדר ונדבה. מסקנה = זאת התורה לעלה למנוחה ולזוהאת ולאשם ולמכואים וק'בוז השלמים: = הוקשו כל הקרבנות כולם לשלמים. ומ"מ הקשו לשלמים ולא לחטאת, כי בחטאת יש מיעוט "אותה".

ה' ע"ב

הנושא = תירוץ לקושיית ר"ל

למדנו לעיל פר"ל הקשה שאשם שאינו בא לאחר מיתה, מנלן שאם שחטו שלא לשמו כשר (אלא שלא עלו לבעלים לשם חובה).

קושיא לכאור' היה לו לתרץ שגם באשם מאלנו שבא לאחר מיתה, באופן שהקדיש אשם ומת, הדין שירעה עד שישתאב²⁶, ומביא מדמיו קרבנות קיץ המזבח²⁷.

תירוץ גם בחטאת מאלנו מותרו קרב, באופן שהקדיש שתי חטאות לאחריות²⁸. פירוש שהפריש שתי חטאות על תנאי שאם ימות אחת תהיה השניה במקומה. עכ"פ ראינו גבי חטאת שמוותרו קרב, ועכ"ז שלא לשמה פסול, כמו"כ אשם אע"פ שמוותרו קרב, מ"מ יפסל בשלל לשמה²⁹.

הבנת הגמ' שלא לפי התוס'

דחייה חטאת אע"פ שמוותרו קרב, מ"מ יש לו מיעוט מיוחד "הוא".

תירוץ גם באשם מאלנו שכתוב בו "הוא"

דחייה הוא שכתוב באשם הוא לאחר הקטרת אימורין, ובאשם אע"פ שלא הקטירו ג"כ כשר.

והסיבה שכתוב "הוא" באשם, למד שאשם רק לאחר שניתק לרעה, פי' שמתו בעליה וכו', אם שחטו לעולה כשר, משום שסופו שיקרב לשם עולה. אבל קודם לניתוק אינו כשר, משום שאנו לומדים "הוא" בהווייתו יהא³⁰.

וא"כ יורא שהגמ' נשארה בקושיא על דברי ר"ל, לכך מבאר התוס' בדרך אחר.

תירוץ גם בחטאת מאלנו מותרו קרב, באופן שהקדיש שתי חטאות לאחריות. ומ"מ שחטאת מותרו קרב, מ"מ אינה באה לאחר מיתה. מכיוון שיש לו מיעוט "הוא".

קושיא אם מותרו אמרת שאפשר ללמוד לפסול א"כ גם אשם יהא פסול לשמו.

תירוץ "הוא" הכתוב באשם כתוב לאחר הקטרת אימורין, ולכן א"א ללמוד מזה לפסול. ומ"מ לומדים מזה שאשם שניתק לרעה ושחטו לעולה כשר, אבל לא ניתקו, פסול.

הנושא = המושך לנושא הקודם

קשיא עולת יולדת מאלנו שבא לאחר מיתה יולדת, א"כ היה לו לתרץ שיש קרבן הבא לאחר מיתה ומ"מ אינו מכפר.

תירוץ העולה מכפר גם ליורשים אם היה להם איזה עשה.

קושיא = מכאן משמע שהעולה קנויה ליורשין, דהרי מתכפרין בה, ואילו לענין מנחה אמר רבי יוחנן, שמנחה שמתו בעליה אמרינן שקריבה, ואי אמרת שנקנה להם לגמרי, לא היה להם להקריבו, דכתיב בחורה "נפש" ולא שותפין³¹.

²⁵ ובגליון הש"ס הקשה שלכאור' גם עולה טעונה נככים, ואם נימא שכוונת הגמ' עולת העוף, א"כ מה קאמר בגמ' שכן באין בציבור, הלוא עולת העוף אינו בא בציבור. ובמרומי שדה יישב שהה"נ שאין מביאים עולת העוף בציבור, מ"מ אם הביאו מקבלים.

²⁶ כי יש כלל "כל שבחטאת מתה באשם ירעה עד שישתאב", וממילא חטאת שמתו בעליה הדין שגם היא מתה, ולכן אשם שמתו בעליה ירעה עד שישתעב, וא"כ מצאנו שבא לאחר מיתה, והיינו לפחות גורם שיבוא אחר מיתה, דהרי מדמי בהמה מביא קרבן.

²⁷ כדי שהמזבח לא ישאר סנוי ללא קרבן, היו לעתים בעת שלא היה שום קרבן להקריבו, היו מביאים קרבן עולה הנעשית מדמי ציבור, ונקרא קיץ המזבח, פי' שהוא במצב שהמזבח היה קיץ, פי' נגמר מה להקריבו בו.

²⁸ שבזה יש דין מיוחד שהשנייה אינה מתה ככל החטאות המתות, שדווקא באופן שהפריש קרבן ונאבד, והפריש אחרת תחתיה, אז מתה, אבל חטאת זו ירעה עד שישתעב, ואפילו לאחר שמתו בעליה.

²⁹ כוונת הגמ' לומר שאם מצאנו קרבן שמוותרו קרב לאחר מיתה בעליה, א"כ אין סיבה לפסול את הקרבן שנשחט שלא לשמו, ואמנם גם בחטאת היה מקום לומר סברא זו, אלא שלגבי חטאת יש גזירת הכתוב "הוא", וכך הו' דין מיוחד שאע"פ שמצאנו שמוותרו קרב, מ"מ פסול בשלל לשמה.

³⁰ עי' בשפ"א שנדחק בביאור הגמ', דהא בהו"א רצינו ללמוד מ"הוא" ששלא לשמה פסול, ונדחה משום שכתוב לאחר הקטרת אימורין, והוא עצמו של א נקרב כשר. וא"כ אם אנו באים ללמוד לענין דין אחר ולפסול משום שנשחט לשם עולה שוב נקשה הלוא הוא עצמו שלא הקריב כשר.

תיריץ = הגמ' עונה ע"י קושיא נגדית: האם אפשר לומר שאינו קנויה? הלוא רבי יוחנן פסק לענין המניח קרבן לשתי בניו ומת, שקריבה ואינם יכולים להמיר בה. בשלמא אם אנו אומרים שקנוים להם היינו דאינם יכולים להמיר, משום שותפים אינם ממירין, אבל אם אנו אומרים שאינם קנוים א"כ נימא שיוכלו גם להמיר³².

דחית התיריץ = הסיבה שיוכלים להמיר מכיוון שיז לימוד מיוחד דכתיב³³ **ואם-הָמִיר יָמִיר**, ולומדים מזה שהיורש אע"פ שאינו בעה"ב, יכול להמיר. ומ"מ כתוב בלשון יחיד לומר שאין שני יורשים ממירים.

קשיא = א"כ גם לענין מעשר כתיב³⁴ **ואם-יָאָל יִאָל** א"כ נימא שאין שני יורשים יכולים לגאול, והרי ידוע ששני יורשין יכולים לגאול.

תשובה = מעשר שנה, משום שגם אלל האב היה יכול לעשותו ע"י שותפיו, לכך אין סברא לומר שדווקא גבי יורשים התורה התכוונה לפסול שותפים.

קשיא = אם אתה אומר שאינו קנוי כלל, א"כ האיך יכול בכלל להמיר, הרי הוא אינו בעליו כלל, ורק הבעלים יכולים להמיר.

תשובה = הייות שיז לירשים כפרא שאינו קבועה, לכך יש להם בעלות קלושה, הלכך יכולים להמיר.

ד' ע"א

הנושא = הקרבנות שהדין שכשר ולא עלו לבעלים לשם חובה, האם הקרבנות הראשונים מכפרים.

דברי רב **ששת** לא כיפרו. מכיוון שאם כיפרו מדוע חייב להביא שני³⁵.

קשיית הגמ' ואם לא כיפרו מדוע הוא קרב, היה לו להפסיק באמצע הקרבנות ולפוסלו.

תיריץ כשאתה אומר לא כיפרו, אמרינן שהראשון נקרב מכוח שמתחילה היה קרבן כשר, ורק בתחילת עבודתו נפסל ע"י מחשבה פסולה, ולכך אמרינן שר"י להמשיך בעבודתו, ומ"מ הבעלים לא ילאו ידי חובתם. אבל אם אתה אומר שכבר כיפרו בראשונה, א"כ אינו מובן מדוע הוא מביא עוד קרבן.

ד' ע"א ע"ב

הנושא = עשה דלאחר הפרשה האם מכפר

האיבעיא האם עולה דומה לחטאת ולכן מכפר רק על עשה דקודם ההפרשה, כמו חטאת המכפר על עבירה שקודם ההפרשה, או שאינו דומה לחטאת, דהרי חטאת באה על כל חטא וחטא, ולכן אינו יכול לכפר על עבירה שאחר ההפרשה מכיוון שאם יש לו עבירה חדשה יכטרך להביא עוד חטאת, אבל עולה מכפר על כמה עשין שזידו, ולכן נימא שמכפר גם עשה דלאחר ההפרשה.

ת"ש א' **וְסִמְךָ** י"ז על ראש העלה וְיָרֶזְתָּהּ לוֹ לְכַפֵּר עָקָיו: ומקשה הברייתא שהלוא זריקת הדם מכפרת, ולא הסמיכה? והתירוץ שאם לא סמך הוי כאילו לא כיפר, וכיפר.

וכוונת דברי הברייתא הוא: שרק אם סמך אינו כריך לרעות על חיסרון הסמיכה, אבל אם לא סמך, ואח"כ שחט וזרק דמה, חיסרון הסמיכה שהוא ביטול מנאות עשה, אינו נראה ע"י שחיטת העולה, והרי עשה דסמיכה הוא קודם השחיטה, וחזינן שאינו מכפר על עשה דלאחר ההפרשה.

דחייא א' = סמיכה הוא עשה דלאחר השחיטה, מכיוון שכל עוד שלא שחט הרי הוא עומד בצווי של עמוד

³¹ ובשלמא אי אמרינן שלא קניה, היינו דאמרינן שקריבה, לא מכוח היורשין, אלא מכוח האב, וקרבת קריבה לאחר מיתה, אלא כעת הגמ' תולה שאינה באה לאחר מיתה, והסיבה שקריבה הוא מכוח השותפים, וא"כ הו"ל מנחה של שותפים.

³² ע"י באחרונים שהתחבטו להבין דברי הגמ' שסברה שאם אינם קנויים נימא שיוכלו להמיר, הלוא הקרבן אינו קנוי להם, וא"כ מאיזה סיבה נימא שיוכלו להמיר, ויל"ע. ובחידושי הגר"ז ביאר שכוונת הגמ' שאי אינם שותפים, א"כ אפשר להבין האיך יכולים להמיר, מכיוון שהתורה נתנה להם זכות מיוחדת כירשיים אע"פ שאינו קנוי להם. מ"מ יכולים להמיר, אבל אי הוי כשותפים קשה האיך יכולים להמיר הא שותפים אינם ממירים.

³³ ויקרא כז, י.

³⁴ שם לא.

³⁵ ואינו קשה האיך מביא, מכיוון שמצאנו שאדם מתנדב קרבנות נדבה זה אחר זה.

וסמוך, וממילא רק לאחר שכבר שחט הרי נתברר שעבר על מצוות הסמיכה, ממילא מצווה זו נחשב כביטול מצוה עשה דלאחר השחיטה³⁶.

דחייה ב' = כוונת הצריכת באופן אחר, שבאמת יש לו כפרה ואפילו על עשה שלאחר הפרשה, דהיינו סמיכה, ולא כיפר הכוונה, לענין היסורים יש לו כפרה, וכלפי שמיא לא כיפר, היינו שלא עשה נח"ר כנכרך.

ורב הונא מביא ראיה להסבר זה, ממה שמאלנו לשון כזה לענין מלכודע שלא ניתן על ראשו שיירי השמן, שהצריכת ג"כ אומרת כיפר ולא כיפר, ושם אין ספק שלא ניתן לומר שהכוונה שלא כיפר על המלכודע, היינו שלא ילא ידי חובתו שהרי מתן שיירי הבהונות אינם מעכזין, אלא כנ"ל שלא כיפר הכוונה שכלפי שמיא לא כיפר. ורבא דוחה ראיה זו מכיוון שגם שם ניתן לומר שהכוונה שמתן הבהונות כיפר, אבל מתן שיירי השמן על הראש לא כיפר³⁷.

ת"ש ב' בשבועות איתא בשם רבי שמעון שהסיכה שהיו מקריבים שני שעירים בחג השבועות³⁸ כי הוא מכפר על העשה שביניהם, א"כ רואים שמכפר על עשה דלאחר ההפרשה. דחייה = הפסוק מדובר במקרה שהפרישו בזה אחר זה, וממילא יש עשה דלאחר הפרשת הראשון וקודם הפרשת השני³⁹.

קשיא = האם אפ"ל שהפסוק מדובר רק בזה אחר זה?
תירוצ' = בקרבנות ליבור אין ההפרשה קובעת, אלא לב ב"ד קובעת, ולב ב"ד קובעת שהשחיטה היא הקובעת, ממילא לאחר שחיטת הראשון הוי השני כקודם ההפרשה, וממילא יש לו על מה לכפר. דחייה = רבי שמעון אינו סובר שלב ב"ד קובע, דהרי לענין תמידין שלא נמסרו לציבור⁴⁰, שדעת חכמים שנפדים תמימין משום שלב ב"ד מתנה עליהם, ודעת ר"ש שאין נפדים תמימין, משום שאין לב ב"ד מתנה עליהם.

ת"ש ג' מביא איבעיא של רבי ירמיה האם עשה דלאחר שחיטה מכפר, ומוצן שלפני שחיטה היה פשוט לו שמכפר. דחייה = יתכן שהאיבעיא היה של רבי ירמיה אינו מכוון ולחי שלפני ההפרשה מכפר, אלא בדרכ אה"ל מכפר יש לו איבעיא על לאחר השחיטה.

ד' ע"א

הנושא = תודה ששחטה לשם תודת חבירו⁴¹

כשרה – כי הרי תודה לשם תודה נשחטה.	דעת רבה
פסולה (לא עלו לנעלים לשם חובה) – מכיוון שצריך שיחט לשם תודה שלו.	דעת רב חסדא
איתא בצריכתא תודה שנשחטה לשם שלמים כשרה, מכיוון שהתורה קוראת לתודה ⁴² שלמים לשם תודה פסולה, משמע שתודה לשם תודה כשרה.	הובחת רבה
כאן אינו מיידי בשני בני אדם, והיינו שמתכוון לשם שלמי חבירו. אלא תודה לשם שלמים שלו פסול, הא לשם תודה שלו לכו"ע כשרה, לאין כאן שום סיבה לפסול.	דחוי
א"כ היה לו לכתוב חידוש יותר גדול בצריכתא, שתודה לשם תודה חבירו פסולה.	קשיא

³⁶ ועי' בשפ"א שהקשה שלכאן אפשר להוכיח מכאן שמכפר, דהרי ראינו כאן שהתורה אומרת שעשה שלאחר שחיטה אינה מכפרת, משמע מזה שלפני שחיטה מכפרת, דאל"כ היתה התורה צריכה לחדש שאפילו קודם שחיטה אינה מכפרת כ"א על מה שהופרש, וצ"ע.

³⁷ פירוש שיש מצווה מיוחדת ליתן השריים על הראש, וממילא אם לא נתן לא קיים מצווה זו, וא"כ לא כיפר הכוונה לא קיים המצווה, ולא שהכוונה לא עשה נח"ר כנכרך.

³⁸ בחג השבועות היו מקריבים שני שעירים, מכיוון שלמוספים היו מביאים 2 פרים 1 איל 7 כבשים לעולה 1 שעיר לחטאת. כמו"כ היו מביאים עם השתי לחם 1 פר 2 אילים 7 כבשים לעולה ושעיר לחטאת. נמצא שהקריבו בשבועות 2 חטאות.

³⁹ כי אם הפרישו בבת אחת אכן יש עשה שלאחר ההפרשה וקודם ההקרבה, ועי' בקרן אורה שתמה שמשמע שאם הפרישו בבת אחת אי ס"ל דאינו מכפר על עשה שאחר ההקרבה דאחד פסול, הלוא שני השעירים אינם באים לכפר אלא לחובת היום, רק ילפינן מקראי שגם מכפרין.

⁴⁰ במנחות (עט): מפרש רש"י ב' אופנים: א) בסוף חודש אדר היה להם ד' כבשים לתמיד, (כדי שאם יפסל יהיה להם עוד שניים) ושניים הקריבו, ושניים נשאר, ולמחרת כבר לא הקריבו ממנו, מכיוון שהקריבו מהתרומה החדשה. ב) כגון שאבדו והפרישו אחר, ולבסוף נמצא.

⁴¹ שינוי בעלים נשתה משאר המחשבות הפוסלות, שצריך בעת שמחשב מחשבת הפסול שיהיה באופן שיתכוון "ע"מ שיתכפר" בו מי שאינו בעליו, כגון שחט עולת ראובן ע"מ שיתכפר בו שמעון, סוגיה זו מיידי שלא חשב ע"מ שיתכפר בה, אלא ששחט תודת ראובן ע"ש כאילו הוא תודת שמעון, ממילא אין כאן מחשבת שינוי הבעלים, והנידון האם יש בה עכ"פ מחשבת שינוי השם. ברש"י כתב שהמחלוקת הוא בכל הקרבנות, אבל התוס' ס"ל שדווקא בתודה, עי"ש. ועי' בשפ"א שתמה מאוד בענין זה.

⁴² ויקרא, ז, ט"ו - וּבְשֵׁר זָבַח תֹּדַת שְׁלָמִיו.

שלמים לשם תודה שלו הוא חידוש יותר גדול פסול, משום שהיה אפש"ל כשר, משום שכמו שהתורה קראה לתודה "שלמים", היה אפש"ל שלמים ג"כ נקראים "תודה, ושלמים לשם תודה כשר, קמ"ל פסול.

הנושא = הלכות מיוחדות שאמר רבא על חטאת

- (א) חטאת לשם חטאת ולשם עולה = מי שהיה מחויב שתי חטאות, חטאת דם וחטאת חלב, והביא שני חטאות, והתבלבל ופחט על של דם לשם חלב, כשר, מכיוון שחטאת לשם חטאת נשחטה. אבל אם הביא חטאת ועולה, ופחט של חטאת לשם עולה, פסול.
- (ב) חטאת על מי שמחויב חטאת ועולה = שחט חטאת של ראובן ע"ש שמעון שג"כ היה מחויב בחטאת, פסולה לגמרי, כדין חטאת שלא לשמה. אבל אם שחטה על לוי שמחויב עולה, כשרה, מכיוון שמקור הפסול של שינוי בעלים הוא מהפסוק **וְכַפֵּר עֲלָיו וְלִפְנֵי מִזְבֵּחַ עֹלֹת** ולא על חבירו. ולכן כדי שיהיה פסול זה הוא דווקא באופן שחבירו דומה אליו, כמו שהוא מחויב בחטאת, כמו"כ חבירו פוסל רק אם הוא ג"כ מחויב בחטאת⁴³.
- (ג) חטאת ששחטה על מי שאינו מחויב כלום⁴⁴ = הקרבן פסול, משום שהיו שינוי בעלים, דהרי אין לך אדם שישראל שאינו מחויב בקרבן⁴⁵.
- (ד) חטאת מכפרת על עשה = ק"ו אם הוא מתכפר על חיובי כריהות, כ"ש שמכפר על חיובי עשה. קרישא = לפי"ז יולא שעשה הוא מכפר, א"כ מי שמחויב קרבן על עשה הוא נחשב בר מינה לעניין חטאת, א"כ אינו מובן ההוראה הקודמת של רבא, ששחט חטאת על מי שמחויב עולה כשר, מכיוון שחבירו דומה ידיה, ולכן חבירו שמחויב עולה אינו דומה למי שמחויב חטאת, והרי ולדברינו עולה נחשב בר מינה לחטאת, מכיוון ששניהם מכפרים על מצוות עשה. תירוץ = אין החטאת מכפר כפרה קבועה על עשה, אלא כפרה קלושה, אינו נחשב לבר מינה לעולה שמכפר כפרה גמורה.

ד' ע"א

הנושא = הלכות מיוחדות שאמר רבא על עולה

- (א) עולה ששחטה שלא לשמה אסור להמשיך שאר העבודות שלא לשמה = כלעיל: מפסוק, ומסברא.
- (ב) עולה הבאה לאחר מיתה = שינוי קודש פסולה, והיורש כריד להביא אחרת. שינוי בעלים כשרה, משום שאין בעלים לאחר מיתה.
- דעת רב פנחס = שלא לשמה ג"כ פסול.
- שאלת רב אשי = מה שאמר ששלא לשמה פסול מה כוונתו: (1) שהיורש כריד להביא אחר. (2) אין היורש כריד להביא אחר, אלא שבעת שהיורש מקריב זבח הנפטור הקרבן מכפר עליו מקופיאל, וכעת ע"י שינוי קודש הפסיד כפרה זו.
- תשובה = הכוונה שהיורש כריד להביא אחר.
- (ג) עולה דורון היא⁴⁶ = מכיוון דממ"נ אי לא עשה תשובה הרי זבח רשעים תועבה, והקרבן אינו מועיל. ואי עשה תשובה נמחל לו, ולמה כריד קרבן. וכן מבואר בדרייתא בשם רבי שמעון שמה הטעם שחטאת בזה לפני עולה, מפני שקודם מביאים את הסניגור (קרבן חטאת) שמבקש מחילה, ואח"כ מביאים דורון (עולה).

הנושא = מקור שפסח שלא לשמה פסול

מקור לשינוי קודש

עֲמֹר אֶת-זֶדְעֵי הָאֲבִיב וְעִשִׂיתָ פֶּסַח לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ = שיהיה כל עשיותיו לשם פסח.

מקור לשינוי בעלים

שְׁחִיטָה לַמִּצְוָה וְאִמְרָתָם זָבַח-פֶּסַח ואם אינו עניין לשינוי תנהו עניין לשינוי בעלים.

לעכב = חו"א = וְזָבַחְתָּ פֶּסַח לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ זָאן וּבָקָר, וְנִדְחָה כִּי מִפְסוּק זֶה אֵנוּ לּוֹמְדִים שְׁמוֹתָ פֶּסַח נִהְפֵּךְ לְהִיּוֹת שְׁלָמִים⁴⁷.

⁴³ ברמב"ם (פט"ו מהלכות פסוה"מ הל"ח) פסק שבכה"ג אינו כשר לגמרי אלא לא עלתה לבעלים לשם חובה.

⁴⁴ ע"י בתוס' שהיה להם גירסא אחרת בסוגיא.

⁴⁵ בגלל שחטאת מכפרת על מצוות עשה שביטל, ואע"פ שלכתחילה אין להביא חטאת על עשה, מ"מ היא מכפרת.

⁴⁶ ובתוס' ביארו דנקרא דורון לגבי חטאת, אע"פ שמכפר על עשה, מ"מ לגבי לאוין וכריתות נקרא דורון. וע"י בטהרת הקודש שהקשה דהרי ביומא (לו.) מבואר שעולה מכפר על לאו הניתק לעשה, ונשאר בצ"ע.

מוקנא = ואמרתם זבח - פסח הוא

שאר עבודות דעה א' = הואיל וגלי גלי = ורב אשי דוחה שהאיל וגלי גלי לא אמרינן.
דעת רב אשי

כנתבאר לעיל לומדים השוואת הקרבנות זה לזה מהפסוק בויקרא⁴⁸: **זאת התורה לעלה למזוזה ולזופאת ולאשם ולמולאים ולזבוח העלמים**: אלא שפסוק זה אינו מוזכר כל הקרבנות, לכך ילפינן מהפסוק הבא אחריו: **אשר יזהו ה' את-משלה בחר סיני פיום שחו את-בני ישראל להקריב את-קרבן בנייהם לה' במדבר סיני**: מקרבניהם אנו לומדים בזכור מעשר ופסח. ממילא אנו משווים פסח לשלמים, שכמו שלמים בין שינוי קודש בין שינוי בעלים למאווה, וככל העבודות. כמו"כ בפסח בין למאווה ובין לכל העבודות. א"כ למאווה שוב אין כריך מקור נוסף. והפסוקים דלעיל אנו לומדים לעניין לעכב. א"כ הוא נשאר מיותר, ולכן הוא לומד מזה לג"ש "הוא" הנאמר באשם, ומלמד שכמו באשם אם לא הקטיר האימורין כדיעבד כשר, כמו"כ פסח.

ז' ע"ב - ח' ע"א

הנושא = מקור שחטאת שלא לשמה פסול

פקוד לשינוי קודש

- שחיטה** ויקרא 7 - ל"ג - **ושחט אתה לזופאת** = שחיטה לשם חטאת.
- קבלה** הילכה בבבלי ויקרא 7 - ל"ד **ולקחו הכהן מדם הזופאת** = קבלה לשם חטאת.
- זריקה** ויקרא ה - ו **וכפר עליו הכהן מזופאתו** = כפרה (זריקת הדם) לשם חטאת

פקוד לשינוי בעלים

- זריקה** **וכפר עליו** = ולא על חזירו. לעכב - **מזופאתו**.

לערב בשינוי קודש

- אפשרות א'** מחטאת נזיר (כמדבר ו - ט"ז) כתוב **ועשה את-זופאתו** = כל עשיותיו לשם חטאת, ומו' יתירא (דהיה יכול לכתוב חטאת) שאר העבודות.
א קשיא - אם אתה דורש מו' יתירא, א"כ מה אתה דורש מ-עולתו, שהו' יתירא. נסיון לדחות הקשיא - מנחתו - ו' יתירא מה אתה דורש - ונדחה שילפינן שכשרים כלילה. דהוי = א"א ללמוד מפסוק זה מכיוון שיש חומרא בנזיר שיש עמו עוד קרבנות.
אפשרות ב' מחטאת מזורע (ויקרא יד - יט) **ועשה הכהן את-הזופאת** - כל עשיותיו לשם חטאת.

לערב בשינוי בעלים

- אפשרות א'** **וכפר על-המזור** - על מטהר זה ולא על חזירו. קשיא - ממזורע א"א ללמוד כי הוא חמור מכיוון שיש עמו קרבנות נוספים לכך יש סברא שפסול.
אפשרות ב' נמצא שיש ג' מקומות המפורש בחטאת שפסול: (1) חטאת נזיר. (2) חטאת חלב. (3) חטאת מזורע. אכן מאחד או משניים א"א ללמוד, אבל משלשם אפשר ללמוד.
ב דיחוי - חייבים לכתוב שלשם, מכיוון שאילו כתב נזיר ומזורע, לא היה חלב לומד ממנו, כי להם יש קרבנות נוספים. ואילו כתב מזורע וחלב, נזיר אינו יכול ללמוד ממנו, כי הם חמורים במה שאין אפשרי להישאל ולהתחרט עליהם. ואילו כתב נזיר וחלב, מזורע לא היה יכול ללמוד ממנו, כי יש בהם חומרא במה שהם ראויים אפי' בלכות, נמצא שחייב לכתוב שלשם.

⁴⁷ כי הפסוק סותר את עצמו, מכיוון שכתוב וזבחת פסח, משמע דמיירי לעניין פסח, ובהמשך הפסוק מבואר צאן ובקר, והרי קרבן פסח אינו בא רק מן הצאן. ולכן מבארים, שהפסוק איירי לעניין מותר הפסח, וה"פ הפסוק: וזבחת את מותר הפסח לדבר הבא מן הצאן ובקר, והיינו שלמים הבאים משניהם. אמנם עי' במנחות (פב.) דילפינן מפסוק זה שכל הקרבנות אינם באים אלא מן החולין.
⁴⁸ פרק ז' פסוק לו.

אפשרות ג' זאת התורה לעלה למנוחה ולזבחה ולקטאת ולקשים ולמלוואים ולזבח השלמים. נמלא שלמנוחה לנו לומדים מפסוק זה, ומתפסקים ללעיל לנו לומדים לעכב. מקור לשאר חטאות חטאת ע"ז לומד מחטאת חלב כי הוא כרת כמוהו, ושאר החטאות מצמנה מלינו.

ח' ע"ב

הנושא = פסח בזמנו ושלא בזמנו

פסח בזמנו רק לשמו כשר, ושלא לשמו פסול. פסח שלא בזמנו לשמו פסול = מכיוון שהתורה כתבה בכמה מקומות שזמן שחיטת הפסח הוא זי"ד, לאמר שאר ימות השנה פסול. שלא לשמו כשר = כפי שיבואר לקמן.

המקור = ואם-מן-הצאן קרבנו לזבח שלמים דבר הבא מן הצאן דהיינו פסח יהא לזבח שלמים. קשיא = אולי רק אם נשחט לשם שלמים כשר. תירוץ = קרבן מרבה כל הקרבנות. קשיא = אולי כל הנשחט לשם קרבן מסוים יהיה כמוהו, ומדוע דווקא נהפך להיות לשלמים⁴⁹. תשובה = היות וכחוב לזבח שלמים, הכוונה שכל הנשחט לזבח זבח מ"מ יהפוך לשלמים. קשיא = קרבן כלל שלמים פרט, א"כ כלל ופרט אין לך רק הפרט, וממילא רק נשחט לשם שלמים יהיה כשר, אבל נשחט לשם קרבן יהיה פסול. תשובה = קרבן כלל שלמים פרט לה' כלל, א"כ הוא כלל ופרט וכלל, וכלל כל הקרבנות. קשיא = כלל השני כולל אפי' עופות, ואילו הכלל הראשון כולל רק בהמות, וא"כ אינו דומה כלל ראשון לכלל השני. תשובה = בכללים של רבי ישמעאל לנו מונים גם כלל ופרט וכלל שהכלל השני אינו דומה לכלל הראשון. קשיא = א"כ מה הפרט דבר הבא בנדר ונדבה, אף כל הבא בנדר ונדבה, א"כ אם נשחט לשם חטאת ואשם שאינם באים בנדבה, יהיה פסול. תשובה = קרבן אינו כלל, אלא ריבוי, ולכן א"כ ללמוד כאן עניין כלל ופרט וכלל. קשיא = חוזר להשייתו ללעיל אולי כל הנשחט יהיה כמוהו. תשובה = דוחין קדשים הנאכלים לקדשים הנאכלים, ולא לעולה שאינו נאכל. קשיא = א"כ יכול להיות גם חטאת ואשם שהרי הם גם נאכלים. תשובה = דוחין קדשים הנאכלים לכל אדם לקדשים הנאכלים לכל אדם, ואין דוחין קדשים שאינם נאכלים לכל אדם, וחטאת ואשם נאכלים לכהנים בלבד. תשובת רבי יופי = דוחין קדשים קלים לקדשים קלים.

👉 ומ"מ אין לומר שנשחט כמעשר יהיה כמוהו⁵⁰, כי התורה אמרה עשירי יהיה קודש ולא אחר.

👉 וכן אינו יכול להיות כבכור, כי בכור נלמד ממעשר, ודינו כמוהו.

👉 וכן אינו יכול להיות כתמורה, ונפק"מ שיקבל מלקות ויהיה איסור גאולה ופדיון. כי כחוב והיה הוא ותמורתו יהיה קודש, זו תמורה, ואין אחר תמורה.

👉 וכן אין לומר שיהיה כתודה ולהתחייב לחס⁵¹, כי הרי מותר תודה עלמה אינה באה לחס, כ"ש מותר הבא מעלמא.

ט' ע"א

הנושא = מאיזה פסוק אנו לומדים שפסח בשאר ימות השנה נהפך לשלמים

לעיל למדנו שמהפסוק מן הצאן הכוונה שדבר הבא מן הצאן נהפך להיות לשלמים, והכוונה על פסח. קשיא = אולי כוונת הכתוב על אשם, ובא לומר שמוחר אשם יהיה שלמים, וא"כ יהיה פירוש הפסוק, ואם מן הצאן – דבר הבא מן הצאן דהיינו אשם, לזבח שלמים, מותרו יהיה שלמים.

⁴⁹ ולדוגמא אם נשחט לשם עולה יהפך להיות עולה.

⁵⁰ ונפק"מ לעניין שלא יצטרכו סכים בשלמים, וכמו"כ א"א לפדותו, דיש גזיה"כ מיוחד על מעשרות שאינם נפדים. והגואלו עובר על לאו ומקבל מלקות. אמנם עי' בתוס' שהקשו שלאחר שחייטה איסור הפדיון הוא רק מדרבנן.

⁵¹ בהו"א הגמ' ביארה מטעם שלא יתכן שפסח עצמו אינו טעון לחמים, והאיך מותרו טעון לחמים, ונדחה טעם זה מכיוון שא"כ מטעם זה לא נחייב נסכים שלא יתכן שפסח עצמו אינו חייב נסכים ומותרו טעון נסכים.

תירוץ = מן האזן דבר השווה לכל האזן, ואשם אינו בא רק מאיל.

קשיא מכאן מובן ש"מן" לרבות⁵², ובמקומות אחרים משמע ש"מן" למעט.

תשובה גם כאן "מן" ממעט, שמעל גיל שנתים פסול.

קשיא = בהמשך הפסוק כתוב "ואשם כבש" "ואשם עז" משמע שמיידי לעניין שלמים⁵³, ונתון פירוט שלמים בא מכבשים ועזים, וא"כ האידן אפשר לומר שפרשה שלימה מיידי בביאור קרבן שלמים ובאמצע הנושא יש הלכה על הלכות פסח.

תשובה = גם המשך הפסוקים מבארים הלכות פסח, וא"כ יש ג' פסוקים בפרק זה שאנו לומדים ממנו:

פסוק א' **וְאִם-בֶּן-הַצֵּאֵן קָרְבָּנוֹ לְבַח שְׁלָמִים** = מיידי לעניין מותר פסח שנהפך לשלמים.

פסוק ב' **אִם-בְּשֵׁב הוּא-מִקְרִיב אֶת-קָרְבָּנוֹ** = כבש לרבות את הכבש בפסח שאליה שלה קריבה עם האימונים, "ואשם כבש" לרבות פסח שעברה שנתו וחגיגתו⁵⁴ דינס כשלמים.

פסוק ג' **וְאִם-עֵז קָרְבָּנוֹ** = הפסוק העניין (ומבאר בתוס' שלכן כתוב בו "ואשם") וצא ללמד שעז בשלמים אינה טעונה אליה.

קשיא = והלא למדנו לעיל שמתוך הפסח נהפך לשלמים, מהפסוק וזבחת פסח וכו', ומדוע מאלנו מקור חדש.

תשובה = יש ג' מקורות שמתוך פסח בא שלמים:

יקרא א' **וְאִם-בֶּן-הַצֵּאֵן קָרְבָּנוֹ לְבַח שְׁלָמִים**.

דברים ט"ז **וְהַזְבַּחְתָּ פָסוּחַ לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ צֹאן וּבָקָר**

יקרא א' **אִם-בְּשֵׁב הוּא-מִקְרִיב אֶת-קָרְבָּנוֹ**

(1) לעברה שנתו ופסחו, (2) שעבר פסח אצל לא שנתו, (3) ששחט לפני פסח, ולא עברה שנתו, ושלושת פסחים הללו נהפכים לשלמים.

ולריכוס את שלשן, כי אילו היה כתוב רק פסוק אחד היינו אומרים שמיידי באופן שעברה שנתו ופסחו, ונדחה לגמרי, ולכן הוא נהפך לשלמים, אבל באופן שאינו נדחה לגמרי אינו נהפך לשלמים, אלא יהיה פסול. ואילו היה כתוב שני פסוקים היינו אומרים שמיידי ששחט לפני פסח, אבל מ"מ כריך רק בהמה שעברה שנתו, שנדחה עכ"פ לחלקו, ולכן כריך פסוק שלישי אפי' בשחטו לפני פסח ולא עברה שנתו, שאין לו שום דיחוי, מ"מ הוא שלמים.

ט' ע"ב

הנושא = ביאור דברי רב בשם מבוג.

אפשרות א' שחט ע"ש חטאת נחשון, כשרה. דכתיב (ויקרא ו'–י"ח) **אֵאת תֹּרֶת הַזֹּטָאת** – כל החטאות נחשבות למין אחד.

קשיא מבואר בזרייתא שר"ש אומר שמנחות שנקמלו שלא לשמן כשרות לגמרי⁵⁴, והטעם: כי כל מנחה מעשה מוכיחין למי הוא שייך⁵⁵, משמע שלולי טעם זה לא היה כשר, והרי גם במנחות כתוב (ויקרא ו' – ז) **וְאֵאת תֹּרֶת הַמִּזְבֵּחַ** א"כ היה מן המקום לומר שתורה אחת לכל המנחות, וממילא מחשבת כל מנחה אלא ע"כ שאין אומרים כן.

אפשרות ב' חטאת ששחטה עמ"נ שיתכפר בה נחשון, כשרה. כי אין כפרה למתים.

קשיא א"כ יאמר שהמא באופן ששחט לשם מת כשרה.

תירוץ משמע שכל הטעם שחטאת ע"ש חטאת נחשון כשרה מטעם שנחשון אינו חי, ואין כפרה למתים, משמע שאילו היה חי היה הקרבן נפסל, המובן מזה שחטאת הדומה לחטאת נחשון, והוא חטאת נזיר ומלורע, מכיוון שסתם חטאת באה על חטא, אבל נזיר ומלורע אינם באים על חטא, וזוהו הוא דומה לחטאת נחשון, שהביא חטאת בשבעת ימי המלוואים (ככל הנשיאים שהביאו בשבעת ימי המלוואים) אם שחט חטאת ע"ש חטאת נזיר, שחטאת נזיר ומלורע יש להם לעניין זה דין עולה, וממילא אינם יכולים ליפסל.

אפשרות ג' חטאת ששחטה על מי שמחויב חטאת כנחשון כשרה, כי הם אינם חטאת אלא עולות.

אפשרות ד' חטאת ששחטה ע"ש חטאת נחשון פסולה, והטעם: כי חטאת נחשון נחשבת כעולה, והו"ל כשחט חטאת

⁵² הגמ' הבינה בהו"א שמקור הדבר שכאן כולל כל הצאן הוא מהמילה "מן", ולכן קשה, אבל למסקנא הילפותא הוא מהמילה "צאן".

⁵³ הקדמה: בויקרא פרק ג' מבואר בתורה סדר עשיית השלמים, בחצי הראשון של הפרק מבואר סדר הקרבת השלמים של בקר, לאחריה כתוב שוב: **וְאִם-בֶּן-**

הַצֵּאֵן קָרְבָּנוֹ לְבַח שְׁלָמִים לַיהוָה או וְאִם-בֶּן-הַצֵּאֵן קָרְבָּנוֹ היינו שבא לתאר סדר הקרבת השלמים מהצאן, והפסוק מפרט לעניין כבש ולעניין עז.

הגמ' דידן דרשה שכוננת הגמ' אינה על השלמים כפי שמשמע מפשטות הפסוק, אלא כוננת הכתוב על מותר הפסח שנהפך לשלמים, ואשר ע"כ הוא מקשה

שלאכאורה מהמשך דברי הפסוק שמתאר בעז או בכבש משמע שמיידי בשלמים ממש.

⁵⁴ ועלו לבעלים לשם חובה, דלא כזבחים שאפי' הכשרים היינו שלא עלו לבעלים לשם חובה, וזו דעת ר"ש, אמנם בריש מנחות איתא שגם במנחות לא עלו

לשם חובה ור"ש פליגי על משנה זו.

⁵⁵ פי' שכשיש לו ע"ד משל מנחת ואומר לשם מנחת מרחשת, מנחתו מנחה, משום שזו מנחת מחבת, ולא אתו דיבור ומבטל מעשה.

מדוע נקט חטאת נחשון שהיה רק פעם אחת, היה לו לנקוט נזיר או מזרע.

קשיא
תירוץ

הביא דוגמה של חטאת ראשונה שהיה פעם שנחשבת כעולה.

הנושא = חטאת חלב ששחטה לשים חטאת אחרת.

איכא דאפרי א' - פיירו בשינוי קודש

לשם חטאת ע"ז

חטאת נזיר או מצורע

טומאת מקדש וקדשיו⁵⁶

כשרה - כי שניהם באין לכפר על חטא.

פסולה - כנתבאר, שהם נחשבים עולות.

איבעיא מכיוון שמלך אחד הוא בלא על עבירה שיש עמה כרת, ומאידיך אינו דומה כי אינו קבוע, דרק העשיר מביא חטאת והיינו עופות, והדל מנחת חוטא.

לפי דב אחא - מיירי בשינוי בעלים

על מי שמחויב חטאת ע"ז פסול.

על מי שמחויב חטאת נזיר כשר = דהוי כשוחט חטאת על מי שמחויב עולות.

על מי שמחויב טומאת מקדש וקדשיו איבעיא כנ"ל.

ט' ע"ב - ד' ע"א

הנושא = שינה מעבודה לעבודה במחשבת שינוי קודש/לאסור בהמה בהנאה בע"ז

הקדמה

⊕ שחטה לשמה רק חישב שאת הזריקה יעשה שלח לשמה = ולדוגמא שחט עולה, ואמר הרינו שוחט לשם עולה, ואת הזריקה אני יעשה לשם חטאת ובעת הזריקה לא אמר כלום⁵⁷.

⊕ השוחט בהמה לשם ע"ז אסור בהנאה, וכאן מיירי שעלם השחיטה היה לשם חולין, רק בשעת השחיטה אמר שאת הזריקה יעשה לשם ע"ז.

לעניין ע"ז	לעניין קדשים	
אסורה בהנאה ילפינן חוץ (הנקרבים בחוץ לשם ע"ז) מפנים (מחשבות פיגול) וכמו שפיגול מחשבין מעבודה לעבודה, כמו כן בחוץ.	פסולה מחשבין מעבודה לעבודה - וילפינן מפיגול, דהרי מחשבת חוץ לזמנו הוא רק באופן שחשב מעבודה לעבודה ⁵⁸ .	רבי יוחנן
אינה אסורה בהנאה לא ילפינן חוץ (הנקרבים בחוץ לשם ע"ז) מפנים (מחשבות פיגול)	כשרה דאין מחשבין מעבודה לעבודה, וא"א ללמוד מפיגול ⁵⁹ .	ר"ל

⁵⁶ בין החטאות שבתורה יש חטאת עולה ויורד, פירוש שכל החטאות היו קבועות, אבל חטאת זו אינה קבועה, אלא תלוי במצב כספו של החוטא, שאם הוא ואם היה עשיר הוא מביא חטאת בהמה ככל הבהמות. ואם היה עני הוא מביא שתי תורים או בני יונה. ואם היה דל היה מביא מנחת חוטא. וחטאת עולה ויורד היה מביא על ג' עבירות: (1) טואת מקדש וקדשיו. (2) שבועת העדות = גשבע לשקר שאינו יודע עדות לחבירו. (3) ביטוי = סתם שבועת שקר. מדברי הגמ' משמע שכל הנידון הוא דווקא לעניין טומאת מקדש וקדשיו, שיש בו צד הדומה לחטאת מכיוון שיש בו כרת, אבל ביטוי ושבועת העדות שאין בו כרת בוודאי שכשירה. אמנם ע"י ברע"א שתמה על דברי הרמב"ם (פט"ו מפסוה"מ ה"ו) שגם שאר החטאות עולה ויורד פסולים.

⁵⁷ ביסוד הפסול של מחשבין מעבודה לעבודה ע"י באחרונים שנסתפקו בביאור הדבר בשני אופנים: (א) הפסול הוא בעבודה שעוסק בו, היינו אם שחט עמ"נ לזרוק שלא לשמה הוי שחיטה פסולה. (ב) הפסול הוא בעבודה שחשב עליה, ובדוגמא הנ"ל הוי כאילו זרק שלא לשמה, אע"פ שבעת הזריקה לא כיוון מאומה. נפק"מ בין הטעמים הוא האם שחט לשמה עמ"נ להקטיר שלא לשמה, ממילא אם הפסול הוא בעבודה שעוסק בה, ואי נימא שהפסול בעבודה שחשב עליה א"כ בהקטרה אינו נפסל.

⁵⁸ דמחשבת חוץ לזמנו היינו ששחט או קיבל ואמר עמ"נ שיזרקנו או יקטיר חוץ לזמנו, אבל לאותה עבודה אינו מועיל, כגון ששחט עמ"נ שישחוט חוץ לזמנו אינו פיגול, דהא שחט בזמנו, והאיך דיבורו יכול לסתור את מעשיו.

⁵⁹ ומפרש רש"י משום שבפיגול מצאנו עוד דברים שאין בשאר קרבנות, והוא שמחשבה מועלת אף לעניין הקטרה, משא"כ בשאר מחשבות, לכך אמרין שמועיל אף מעבודה לעבודה, אבל בשלא לשמה לא יועיל מחשבה מעבודה לעבודה.

רבי ירמיה לסיוע לרבי יוחנן

אפשרות א'

אפשרות ב'

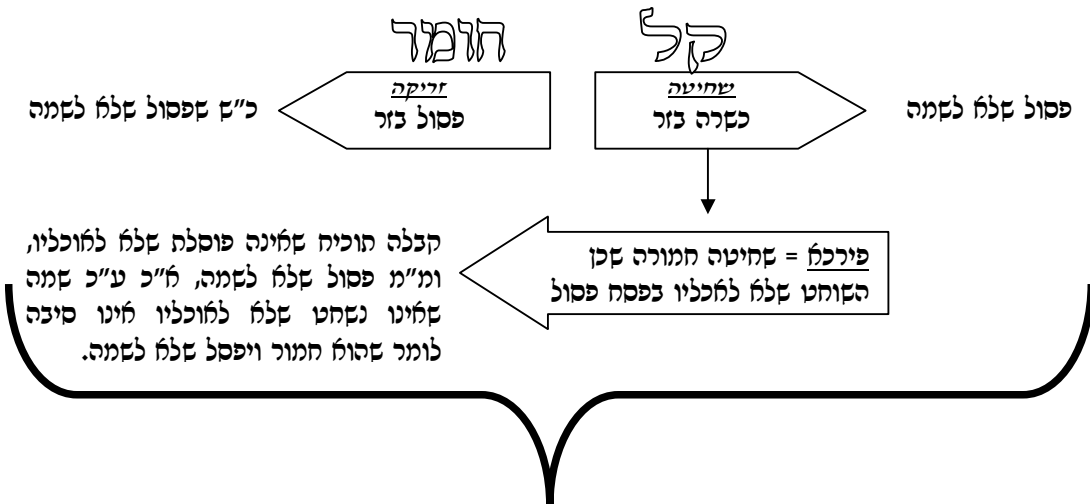

אפשרות ג'

רבי אילא לסיועיה לר"ל

לעיל למדנו שיש פסוק שצריך זריקה לשמה, ולכאן הפסוק מיותר מכיוון שאפשר ללמוד מה"ו:

וא"כ הפסוק של זריקה מיותר, אלא ללמד שאין מחשבין מעבודה לעבודה.

קשיא = אדרבה אולי הפסוק בא ללמד שמחשבים מעבודה לעבודה.
תירוץ = לענין מחשבין מעבודה לעבודה אין צריך פסוק, מכיוון שיש את הק"ו של רב אשי, ומדהתורה כתבה, היינו לומר כך שאל
תלמד מהק"ו, אלא אדרבה שאין מחשבין מעבודה לעבודה.

לחיה = ח"א ללמוד מהק"ו דאפשר לדחות מה לשחיטה וקבלה שכן טעונות כפון וישנם בחטאות פנימיות, וממילא הפסוק של זריקה אינו מיותר.
תשובת ר"ל = הפסוק מיידי בשלמים, ולכך אין בזה פירכא ז', כי שלמים אינם טעונים כפון, ואין בהם פנימיות.

ד' ע"א

הנושא = ביאור דברי ר"א שאף האשם פסול.

חטאת ואשם בא על חטא, ולכך כריך שיהיו שווים.

מה לחטאת שכן דמה למעלה.

טענת רבי אליעזר

פירכת רבי יהושע

- קרישית הגבו' = מדוע אינו אומר מה לחטאת שכן דמה נכנס לפני ולפנים.
- תירויז' = כאן מיידי בחטאת חימונה, ובנכנס דמה פסול⁶⁰.
- קשיא = ח"כ הו"ל לומר שכן נכנס לפני ולפנים פסולה.
- תירויז' = לדעת ר"א אף אשם הנכנס פסול.
- קשיא = מדוע אינו אומר שכן מכפר על חיובי כריתות.
- תירויז' = מיידי בעולה ויורד שאינו על חיובי כריתות⁶¹.
- קשיא = מדוע אינו אומר שכן מחיוב בד' מתנות.
- תירויז' = כרבי ישמעל שכל הקרבנות טעונים ד' מתנות⁶².
- קשיא = מדוע אינו אומר שכן מחיוב בד' קרנות.
- תירויז' = רבי יהושע נקט אחד מהחומרות הנוהגות בחטאת.

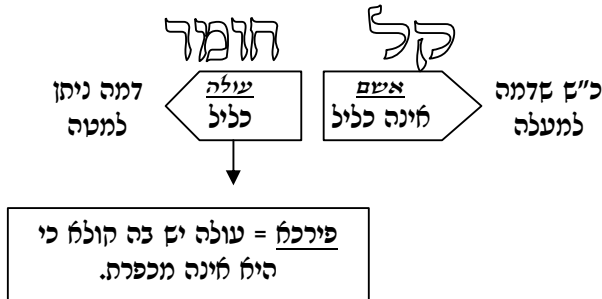
תשובת רבי אליעזר

פסח יוכיה, שאינו למעלה ופסול שלא לשמה.

קשיא = מדוע אין ר"א משיב שגם אשם ניתן למעלה, והיינו שאשם ילמד

מחטאת שיהיה מהן דמה ג"כ למעלה.

תירויז' = אשם אינו למעלה, ק"ו מעולה:

לכך אנו לומדים זאת מבמה מזינו:

- עולה – אינה מכפרת = חטאת העוף יוכיה, שמכפרת ומעשיה למטה.
- חטאת העוף – אינה מין זבח = עולה יוכיה, שהוא מין זבח ומעשיה למטה.
- קשיא = מה להלך השווה שכן אין להם קיצבה, ואשם יש לו קצבה למטה, כי אכור להביא אשם פחות משני שקלים.
- תירויז' = הַבְּרִיָּה הַמְּזוּזָה אֹתָהּ (קרבן החטאת) היא חטאת למעלה, ואין דמו של אחר למעלה.
- קשיא = גם במעשה השחיטה כתוב הכהן המחטא אותה, ח"כ ניכף שאותה שלא לשמה פסולה, ושאר הקרבנות כשרים שלא לשמן.
- תירויז' = מוכרח להיות שאותה הכתוב גבי שחיטה לאו דווקא, דהא פסח שלא לשמו ג"כ פסול, וח"כ ע"כ שהפסוק לא בא למעט קרבנות אחרים.

⁶⁰ כמ"ש (ויקרא ו, כו.) וכל-תשאת אשר יקרא מקדמה אל-אֵל מוֹעֵד לְכַפֵּר בְּקֹדֶשׁ לֹא תֹאכַל בָּאֵשׁ תִּשְׂרֹף:

⁶¹ פירוש, ר"א יכול לדחות חומרא זו ולומר שאשם פסול במחשבת שלא לשמה ולומדים מחטאת עולה ויורד.

⁶² גבי קרבן עולה (שממנו לומדים לשאר הקרבנות) כתוב "סביב", ומשמע שצריך שיהיה בד' ריחותיה, והרי למעשה א"א להוות בד' ריחותיה, דהרי היסוד לא היה כ"א בצד מערב וצפון, ויוצא רק אמה בצד דרום ומזרח. לכך נתנו מתנת דם שתיים שהן ארבע, שלמעשה יוצא שבכל קירות המזבח הגיע מתנת דם. אבל דעת רבי ישמעאל שנתנו ד' מתנות נפרדות.

קשיא = א"כ כמה שאמרנו חטאת למעלה, ואין שאר הקרבנות למעלה, ג"כ אינו מדויק, מכיוון שעולת העוף למעלה.
 תירוצ' א' = לענין קרבנות בהמה נתמעטו כולם.
 תירוצ' ב' = עולת העוף אע"פ שניתן למעלה, מ"מ אינה ניתנת על הקרן, וא"כ שפיר נתמעטו כולם מנתינת דמם על הקרן.

טענת רבי יהושע
 תשובת רבי אליעזר

מה לפסח שכן זמנו קבוע, ולכן גם פסול שלא לשמו.
 חטאת יוכיח, שאינו קבוע, ומ"מ פסול שלא לשמו.
 א"כ ללמוד מהבמה מזינו, משום שאפשר לדחות מה לחטאת ופסח שכן יש בהן לד כרת, דחטאת באה על עבירה שיש בה כרת, ופסח שלא נקרב בזמנו חייב כרת, אבל אשם אין בו כרת⁶³.
 חזר בו מלימוד כמה מזינו, ולכך הוא לומד מג"ש "הוא" מחטאת שקמו חטאת לשמה פסול כ"כ אשם.
 אינו דומה "הוא" הכתוב בחטאת שהוא בשחיטה, ל"הוא" הכתוב באשם, שהוא לאחר הקטרת אימורין, והרי הקטרת אימורין עלמנו אינו מעכב.
 כוונת פאשם - הוקש חטאת לאשם.

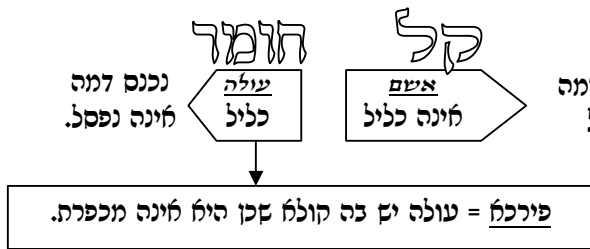
טענת רבי יהושע
 תשובת רבי אליעזר
 טענת רבי יהושע
 תשובת רבי אליעזר

ד' ע"ב

הנושא = דם שנכנס להיכל.

כל הקרבנות שנכנס דמם להיכל עמ"נ לכפר פסולים, דכתיב: וְכָל-זֹפְאֹת אֲשֶׁר יוֹבֵא מִדְּבָרָה אֶל-אֹהֶל מוֹעֵד לְכַפֵּר בְּקֹדֶשׁ לֹא תֹאכְל בְּאֵשׁ תִּשְׂרֹף. "וכל" ריבוי לשאר הקרבנות.
 רק חטאת כלכל נפסל.
 ואשם אינו יכול ליפסל, ק"ו מעולה:

דעת רבי עקיבא
 דעת חכמים

לבד לזמרים מהצד השווה:
 עולה - מה לעולה שכן אינה מכפרת = מנחת חוטא יוכיח.
 מנחת חוטא - מה למנחת חוטא שכן אינה זבח = עולה תוכיח.
 הלל השווה = קדשי קדשים ונכנס דמה לכפר אינה נפסל.
 פירכא - מה להלל השווה שכן אינה קרוב.
 מפקנא - מוֹדְבָה דמה של חטאת נפסלת בכניסתה להיכל, ולא של אחרת, והיות שהיה יכול לכהוב "דם" יש כאן שני לימודים (1) דמה ולא בשרה. (2) דמה ולא של אחרת.

חטאת ואשם, דכתיב כוונתא כאשם. דעת רבי אליעזר

⁶³ ובחק נתן מביאר שאע"פ שלא כל החטאות יש בהם צד כרת, דביטוי ושבועת העדות אין בה כרת, מ"מ שם חטאת באופן כללי הוא על חיובי כריתות.

ד"א' ד"ב'

הנושא = במה הוקש מנחה לחטאת ואשם.

כתוב בתורה⁶⁴: **לא תאפה זומין זולקם ונתתי אתה מאשי קדשי קדשים הוא פזופאת וקאשם:** והיינו שמנחה הוקש לחטאת ולאשם, כעת נידון בגמ' במה הוקש גם לחטאת וגם לאשם.

חטאת = מנחת חוטא הוקש שפסול שלא לשמה.
אשם = מנחת גדבה הוקש לאשם, וכשר שלא לשמה.

בשלמא לרבנן

אלא לר"א

תירוין

הנה, מכיוון דס"ל שגם אשם פסול שלא לשמה, א"כ במה הוקש מנחה לאשם.
חטאת = אם לוקח הקומץ ביד, כשר רק בימין⁶⁵, מכיוון שחטאת כשרה רק בימין⁶⁶.
אשם = אם לוקח בכלי הוא כשר אפי' בשמאל כאשם⁶⁷.

ד"א' ע"א - ע"ב

הנושא = ביאור דברי רבי יוסי בן חוני

רבי אליעזר ורבי יוסי אמרו דבר אחד שהרבנות הנשחטים לשם פסח בזמנו או לשם חטאת בכל השנה, פסולים.

לדעת רבי יוחנן

לענין פסח שניהם ס"ל שהרבנות אחרים נשחטים לשם פסח (בזמנו) פסול. והמחלוקת הוא בנשחט לשם חטאת בזמנו, שלדעת ר"א אינו פסול.

לדעת רבה

ברייתא

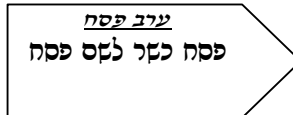
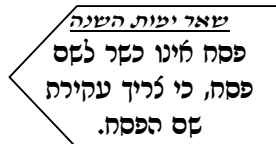
פסח שעברה שנתו ושחטו בזמנו לשמה, וכן השוחט קרבנות אחרים לשם פסח, בזמנו.
לרבי אליעזר - פסול.
לרבי יהושע - כשר.

ק"ו של רבי יהושע

חומר

קל

אחרים כשרים לשמו (קרבנות אחרים ששחטו בשאר ימות השנה לשם פסח כשרים)

כ"ש שאחרים כשרים לשמו.

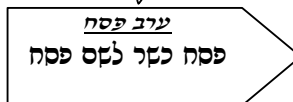
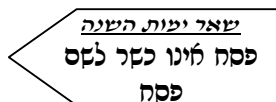
רבי אליעזר דוחה את הק"ו משתי סיבות:

- א) דחיית הק"ו הסיבה שבשאר ימות השנה אחרים כשרים לשמו, משום שגם פסח (בשאר ימות השנה) קל במה שהוא כשר לשם אחרים, אבל ערב פסח שפסח חמור במה שהוא פסול לשם אחרים, לכך גם אחרים פסולים לשמו.
- ב) טענת רבי אליעזר אם אהה עושה ק"ו באופן זה אפשר ללמוד באופן זה שפסח בזמנו כשר שלא לשמו.

חומר

קל

פסח כשר לשם אחרים

כ"ש שפסח כשר לשם אחרים

טענת רבי יהושע לפי דעת רבי אליעזר שהשוחט קרבנות אחרים בערב פסח ולשם פסח פסול, א"כ יורא ששלמים חמור מפסח, דפסח ששחטו בזמן שלמים (שאר ימות השנה) לשם שלמים כשר, ואילו שלמים ששחטו בזמן פסח (בזמנו) פסול. ובתורה מלאנו שלענין מחשבה שלא לשמן פסח חמור, דהרי בפסח כתוב "הוא", ואילו בשלמים אינו כתוב הוא.

⁶⁴ ויקרא ו-י.

⁶⁵ וזה דווקא לפי ר"ש שמכשיר קומץ ביד, אבל דעת חכמים שהולכת הקומץ שלא בכלי שרת פסול.

⁶⁶ דנתינת הדם באצבע אפילו לר"ש טעונה ימין, דדוקא לענין קבלה נחלקו.

⁶⁷ וזה דווקא לפי ר"ש דס"ל שזריקה בכל הקרבנות כשר בשמאל, חוץ מחטאת. כפי שיבואר לקמן בפ"ב. אמנם דעת חכמים שכל הקרבנות פסולים בשמאל.

לכן רבי אליעזר עושה ק"ו באופן אחר⁶⁸:

תשובת רבי יהושע מאלו מותר חטאת נהפך לעולה, ואע"פ כן לא מאלו מותר עולה נהפך להיות חטאת, א"כ אפשר לעשות ק"ו באופן זה:

והרי אין הדין כן, אלא ע"כ שא"א לעשות ק"ו באופן זה.

ומכאן אנו רואים שממה שרבי אליעזר לא השיב לרבי יהושע שלשיתו שחט עולה לשם חטאת פסול, א"כ רואים דס"ל שאינו פסול.

רבי אליעזר דוחה באופן אחר את הק"ו דלעיל:

חטאת אינו דומה לפסח, שכן חטאת כשרה כל השנה לשמו, אבל פסח אינו כשר לשמו רק בערב פסח, אבל שאר ימות השנה ששחטו לשמה, פסול. לכך: חטאת שיש בה כל קולא אנו אומרים שהנשחט לשמה הוא כשר, אבל פסח שהוא חומר אמרינו שהנשחט לשמה פסול.

דא' ע"ב

הנושא = ביאור דעתו של שמעון אחי עזריה.

וְלֹא יִזְכְּלוּ אֶת-קִדְשֵׁי בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת אֲשֶׁר-יְרִימוּ לַיהוָה בַּמּוֹרָם מֵהֵם מִתְחַלְּלִין וְלֹא בְנִמּוֹךְ מֵהֵם.

פסוק זה נכרך ללמד שאוכל מן הטבול שהוא במיתה בידי שמים.

היה לו לכתוב אשר הרמו בלשון עבר, וממה שכתב בלשון ירימו אנו לומדים שניהם.

מה שאמר לשם גבוה כשרים, האם כשרים לגמרי⁶⁹, או כשרים ולא עלו לבעלים לשם חובה.

ממה שאמר גבי בכור ששחטו לשם שלמים כשרים, והרי בכור אינו בר ריטוי, וכמו שגבי בכור כשר הכוונה אינו מרעה, בסתמא גם שאר הקרבנות.

ונדחה - מה שנקט כשרגבי בכור, היינו שאינו מרעה, כי לא שייך ריטוי בכור, אבל בשאר הקרבנות יחון שכשר הכוונה כשר לגמרי.

מדוע אינו מסתפק במה שאומר שחטן לשם נמוך פסולין, ומדוע הוא כריך להביא דוגמא, אלא ע"כ לומר שכשר היינו דווקא כמו בכור שכשר ואינו מרעה.

ונדחה - כי בא ללמדנו שבתוך קדשים קלים יש מדתנות.

קושיות הגמ' - הלוא להלן ראינו משנה מפורשת ששלמים קודמים לשאר הקדשים קלים.

תירוצ' - כאן הוא המקור, וחס נכר אגב גמ' דידן.

ההסבר

קושיות הגמ'

תירוצ' הגמ'

בעי דרבי זירא

ניסיון לפשוט א'

ניסיון ב'

⁶⁸ ולכאן קשה דמ"מ עדיין יקשה קושיית רבי יהושע דמצאנו שלמים חמורים מפסח, ועי' בפנים מאירות וחק נתן.

⁶⁹ ולפי"ז נחלק ר"ש אחי עזריה בתרתי, דמנמוך פליג וס"ל דפסולים, ואילו לפי ת"ק כשרים ולא עלו לבעלים לשם חובה. ובגבוה מהן פליג דס"ל כשרים לגמרי, ואילו לדעת ת"ק לא עלו לבעלים לשם חובה. ועי' תוס' (לעיל ב. ד"ה לשם) שמבאר שמצאנו שכל האיבעיא היה לענין גבוה האם כשרים וכו', ולענין נמוך היה לו פשוט שפסולים לגמרי, ומבאר שם שמקור הדברים מהפסוק ולא יחללו וחילול משמע שפסול לגמרי, ועי' במרומי שדה שביאר שטעם האיבעיא הוא מכוח דאי נימא דפליגי רק בחדא ובגבוה מהם כשר ולא עלו לבעלים לשם חובה, א"כ לענין מורם א"צ פסוק זה ואפשר למילף ממוצא שפתיך תשמור, וכל הפסוק אנו צריכים רק לענין נמוך מהם, וא"כ הפסוק אינו נדרש לגופו, דלענין ירום (=מורם) מן הסברא לומר שגם מורם צריך פסוק שכשר לגמרי.

הנושא = הסבר המחלוקת בן בתירא ורבי יהושע.

פסח ששוחטו בי"ד שחרית לשם שלמים.

דעת רבי יהושע = כשר דהוי כחילו נשחט בי"ג, וי"ג שלא לשמה כשר.

דעת בן בתירא = פסול דהוי כחילו נשחט בי"ד בין הערבים, וי"ד בין הערבים שלא לשמה פסול.

<p>טעמו של בן בתירא שפסול מכיוון שסובר שפסח זמנו כל היום, ואפי' קודם חלות, ולפי"ז נשחט לשמה, כשר.</p>	<p>הסברו של רבי אליעזר</p>
<p>א"כ מדוע כתב בן בתירא שסיבת הפסול הוא מכיוון דהוי "כחילו" נשחט בין הערבים, הלוא עלם הדבר שנשחט לפני חלות שהוא זמן שחיטת הפסח פוסלתו.</p>	<p>קושית הגמ'</p>
<p>אכן לא היה צריך לכתוב "כחילו" וכחצו רק מפני שרבי יהושע כתב כן.</p>	<p>תירוץ הגמ'</p>
<p>מדוע חולקים בשלל לשמו, היות ועיקר מחלוקתם תלוי במה שפסח זמנו כל היום, א"כ היה להם לחלוק באופן ששוחטו קודם חלות לשמה.</p>	<p>קושית הגמ'</p>
<p>הן הכי נמי היו יכולים לחלוק על לשמה, אללא ככה"ג היה אפשר"ל שבשלא לשמו פסול רבי יהושע, הואיל ומקלחו ראוי להקריב בה פסח, לכן חולקים בשלל לשמו לומר שרבי יהושע ג"כ כשר.</p>	<p>תירוץ הגמ'</p>
<p>והלוא לעניין זמן שחיטת הפסח כתוב בתורה בין הערבִים, והאידך אפשר להכשיר בבוקר.</p>	<p>קושית הגמ'</p>
<p>בין הערבים הכוונה מערב לערב⁷⁰.</p>	<p>תירוץ הגמ'</p>
<p>בקרבו תמיד שכתוב בו ג"כ בין הערבִים, האם נימא שכשר כל היום.</p>	<p>קושית הגמ'</p>
<p>היות ולעניין תמיד של שחר כתוב את הכבד האחד תעשה בבוקר, ממילא מובן שמה שכתוב ואת הכבש השני תעשה בין הערבים הכוונה לאחר חלות.</p>	<p>תירוץ הגמ'</p>
<p>אולי כוונת התורה שאחד זמנו רק בבוקר, והשני זמנו כל היום.</p>	<p>קושית הגמ'</p>
<p>אחד בבוקר, ולא שניים בבוקר.</p>	<p>תירוץ הגמ'</p>
<p>בהטבת הנרות כתוב בין הערבִים האם הוא כשר כל היום.</p>	<p>קושית הגמ'</p>
<p>בנרות כתוב בערב עד-בקר ולמדו מזה חז"ל שצריכים להדליק את המנורה באופן שיהיה לזק מוערב עד בוקר, ולכן ע"כ שזמן דליקתו הוא סמוך ללילה.</p>	<p>תירוץ הגמ'</p>
<p>בקטורת כתוב בין הערבִים האם הוא כשר כל היום.</p>	<p>קושית הגמ'</p>
<p>קטורת הוקש לנרות.</p>	<p>תירוץ הגמ'</p>
<p>הלוא בפסח ג"כ כתוב "בערב".</p>	<p>קושית הגמ'</p>
<p>הואל ללמד שתמיד של בין הערבים קודמת לפסח, דאע"פ שבשאר ימות השנה לא היו מקריבים לאחר תמיד, משום שנאמר והקטיר עֲלֵיהָ ודרשו חז"ל עליה השלם כל הקרבנות כולם, לכך צריך לכתוב כאן לגלות שפסח לאחר תמיד.</p>	<p>תירוץ הגמ'</p>
<p>האם יתכן שפסח קודם חלות יהיה כשר לכתחילה, ואילו לאחר חלות צריך קודם להקריב את התמיד.</p>	<p>קושית הגמ'</p>
<p>עניין זה מלאנו ג"כ בתפילת המוספין שזמנו קודם חלות, ואם נתאחר חייב קודם להתפלל מנחה, ואח"כ מוסף.</p>	<p>תירוץ הגמ'</p>
<p>1) אם קטורת ונרות כשרים רק לאחר חלות מדוע כתבה התורה "בין הערבים".</p>	<p>קושית הגמ'</p>
<p>2) בצרייתא איתא בפירוש שלענת בן בתירא שמקלחו ראוי לפסח.</p>	<p>תירוץ הגמ'</p>
<p>טעמו של בן בתירא שפסול לפני חלות הוא מפני שמקלח היום ראוי לשחוט בו פסח, ממילא קרבן פסח שנשחט שחרית פסול בין לשמו ובין שלא לשמו.</p>	<p>הסברו של רבי יוחנן</p>

⁷⁰ בין הערביים משמעותה בין ערב לערב, אלא שבדרך כלל מפרשים אותו בין חצות לשקיעה, וטעם הדבר שנקרא כן בעבור שמיד לאחר חצות מתחיל השמש לנטות ממזרח לכיוון מערב, וממילא עושה פעולה א' לכיוון מערב, ופעולה זו נמשכת והולכת עד השקיעה, שאז עושה פעולה ב', שהיא שוקעת לגמרי. ממילא בין חצות לשקיעה נקראת בין הערבים. ממילא טענת רבי אליעזר שבין ערב לערב ג"כ יתכן לקרוא לו בין הערבים.

דב' ע"א

הנושא = כיצד אפשר להכין קרבן פסח.

לאחר הסברו של רבי יוחנן שפסח קודם חלות לדעת בן בתירא פסול בין לשמה בין שלא לשמה, א"כ מתי אפשר להכין קרבן פסח, אי מיירי בלפניו של קודם חלות, הו' דיחוי מעיקרו, דהרי קודם חלות פסול לכל הקרבנות⁷¹, ואי בלפניו שהכינו יום קודם הרי הו' נראה ונדחה שהכינו לאחר חלות.

קושית הגמ'

תירוצו של רבי אבהו

והגמ' מביאה מזה ראייה דס"ל לרבי יוחנן שבעלי חיים נחיים, דל"כ היה יכול לתרץ שמייירי אפי' קודם חלות, ואין בעלי חיים נחיים אלא שחוטין. והגמ' מביאה ברייתא מפורשת שמשמע ממנו דדעת רבי יוחנן שבעלי חיים נדחין, דבהמה של שותפין שהקדיש חליה, ואח"כ לקח חליה השני והקדישה, אינה קריבה, ועושה תמורה, ותמורתה כיוצא בה. וס"מ:

- (1) בעלי חיים נדחין = ממה שפסק שאינה קריבה.
- (2) דיחוי מעיקרא הו' דיחוי⁷² = דל"כ היה שפיר יכול להקריבה, דהרי הדיחוי היה תיכף בעת הפרשתו.
- (3) י' דיחוי בבהמה שקדושתה קדושת דמים = כאן היה החלי שהפרישו בתחילה בתורת קדושת דמים, דהרי לא ניתן לומר שיפשוט בכולו, דהרי אינו שלו, ומ"מ אמרינן דהו' דיחוי.

אפי' הכינו לפני חלות, דאין מחוסר זמן בחלותו יום, הואיל ומקאתו ראוי.

אפי' לילה קודם, דאין לילה נקרא מחוסר זמן.

תירוצו של אביי
תירוצו של רב פפא

והראיה = דהרי ידוע שמחוסר זמן אינו נכנס לדיר לכרפו למניין המעשר בהמה, ומ"מ ידוע שבהמה שנמלאו שמונת ימים שלה בלילה, ואז עשו הבעלים את המעשר שלהם, הם יכולים לכרפה, אע"פ שעדיין לא הייתה ראויה ביום שלפניה, וכעת עדיין אינה ראויה, ורק למחרת תהיה ראויה. מ"מ היות וכעת אינה בת פחות מח' ימים, שוב אינה מחוסרת זמן.

דב' ע"ב

הנושא = דיחוי אצל המקריב.

- (1) אכל חלב בשוגג, והפריש קרבן, ואח"כ המיר דת⁷³, ואח"כ חזר בתשובה, אינו יכול להקריב את הקרבן, הואיל ונדחה ידחה.
- (2) אכל חלב בשוגג, והפריש קרבן, ואח"כ נהפך לשוטה, ואח"כ הבריח, אינו יכול להקריב את קרבנו, הואיל ונדחה ידחה ולכתיב שני ההלכות.

(1) אילו היה כותב רק לעניין מומר הו"א לומר שרק במיקרה זה שדחה עצמו בידים הו' דיחוי, אבל לעניין שנהפך לשוטה שלא עשה זאת בידים הו"א שאינו דיחוי.

(2) אילו כתב רק לעניין שנהפך לשוטה הו"א לומר שרק במיקרה זה הו' דיחוי, משום שצכה"ג אין בידו לתקן, אבל מומר שבידו לתקן, הו"א שאינו דיחוי, קמ"ל.

הפריש קרבן, והורו ב"ל שחלב זה מותר, ואח"כ חזרו ממה שהכריעו, ואסרוהו, הו' דיחוי.

שני פסקי הלכה של
רבי יוחנן

דיחוי ע"י הבו"ד

⁷¹ בשלמא לרבי יהושע שבדיעבד כשר, ממילא הו' ראוי, אלא לבן בתירא שנפסל ממילא אם נשחט לשם פסח, פסול. ואם נשחט לשם קרבן אחר ג"כ פסול.

⁷² ולא נימא דדיחוי מעיקרא לא הו' דיחוי, דרק בנראה ונדחה הו' דיחוי.

⁷³ ובמרומי שדה הקשה שמשום מה היה צריך לומר שנעשה מומר, הלוא אפשר לומר שאכל חלב בשוגג, ואח"כ אכל במזיד, דאינו יכול להביא קרבן, כדאיתא בכריתות (ז). שחטאת ואשם אינו מכפר על מי שאינו שוב, וכ"ש על האוכל במזיד. ומתריך שאוכל במזיד אע"פ שאינו מביא, מ"מ לאחר שחזר בתשובה, הרי יכול להביא על שגגתו, ואכילתו במזיד אינו נחשב דיחוי, דגם על זה הוא יכול לשוב. משא"כ מומר הו' דיחוי גברא, ולכן שוב אינו יכול להביא.

ומבואר בגמ' שכלן יש יותר סברא לומר דהוי דיחוי מהדגמאות דלעיל, שסם נדחה רק איש זה, וכמו"כ עאס הקרבן לא נדחה, כאן גם הקרבן נדחה, וגם כלל ישראל נדחו.

הנושא = הסבר דעתו של בן עזאי.

בן עזאי ס"ל שגם עולה שזחטו שלא לשמו פסול.

והקטיר המזבחה עלה הוא איש ריחן זיווחן לה: "הוא" לשמה כשר, שלא לשמה פסול.

- הטעם** קושיית הגמ' גם באשם כתוב "הוא".
- תירוץ הגמ'** באשם כתוב לאחר הקטרת אימורין, והרי ידוע שהקטרת אימורין אינו מעכב, ממילא א"א לומר שהכתוב באשם בא ללמד על דבר פסול ומעכב את הקרבן.
- קושיית הגמ'** גם בעולה הוא כתוב לאחר הקטרת אימורין.
- תירוץ הגמ'** היות שכתוב פעמים "הוא", ולכן אם אינו עניין לאחר הקטרת אימורין תנהו עניין לפני הקטרת אימורין, דהיינו לפסול בשלא לשמה.
- קושיית הגמ'** באשם ג"כ כתוב פעמים "הוא".
- תירוץ הגמ'** לכך אנו מבארים שכן עזאי למד אותו ממקור אחר, דהיינו מבמה הלך פסח וחטאה:
 - (1) אם אתה דוחה מה לחטאת שכן מכפרת – פסח יוכיח.
 - (2) אם אתה דוחה מה לפסח שכן זמנו קבוע – חטאת יוכיח.
- קושיית הגמ'** מה להלך השווה שכן יש בהם כל כרת = חטאת בזה על כרת, ופסח אם אינו אוכלה חייב כרת.
- תירוץ הגמ'**
 - (1) בן עזאי סובר שסברת "כל כרת" אינו לחיה, משום שהכרת אינו דומה בשניהם⁷⁴.
 - (2) בן עזאי קיבל זאת הלכה למשה מסיני.

סיכום השיטות

- (1) דעת ת"ק במשנה א' שקרבן פסח וחטאת פסולין.
- (2) דעת רבי אליעזר שאף האשם.
- (3) דעת רבי יוסי בן חוני שכל הנשחטים לשם פסח ולשם חטאת פסולין. ולדעת רבי יוחנן ר"א מודה לו, ודעת רבה ר"א מודה לו רק לעניין פסח.
- (4) דעת רבי שמעון אחי עזריה שהנשחטים לשם דרגה נמוכה, והדרגות הם⁷⁵ = ק. קדשים. שלמים. ק. קלים.
- (5) דעת בן עזאי שפסח חטאת ועולה.

פסח	מעשר	בכור	שלמים	אשם	חטאת	עולה	א"י ר"ל 'n def
1.2.5				2	1.2.5		עולה
1.2.3.5	3	3	3	2.3		3.5	חטאת
1.2.5					1.2.5		אשם
1.2.5				2.4	1.2.4.5	4.5	שלמים
1.2.5			4	2.4	1.2.4.5	4.5	בכור
1.2.5			4	2.4	1.2.4.5	4.5	מעשר
	3	3	3.4	2.3.4	1.2.3.4.5	3.4.5	פסח

⁷⁴ וא"א ללמוד אשם מבמה הצד פסח חטאת ועולה, משום דאיכא למיפרך מה להצד השווה שכן באין בציבור, ומבאר רש"י שגם פסח נקרא קרבן ציבור, בעבור שהוא בא בכנופיא.

⁷⁵ ע"י בחידושי הגרע"א על המשניות, בשפת אמת וקרן אורה שמתספקים האם אכן הוא רק שלוש דרגות או יותר.

דף יג' ע"א

עשנה

הלכה א' = כדי לפסול את הקרבן אין צריך לחשוב בכל העבודות לשם פסול, אלא לפילו אם חשב רק בעבודה אחת מחשבה פסולה, הקרבן נפסל.

הלכה ב' = הולכה האם פוסלת? לת"ק - פוסל. לרבי שמעון - היות ואפשר לבטלה הוי עבודה שאינה חשובה, ואינה פוסלת. לרבי אליעזר - במקום שצריך להלך פוסלת.

הנושא = האם קבלה פוסלת.

ברייתא

מנחן שהכניס כריכים לקבל את הדם לת"ק = והקריבו זו קבלת הדם⁷⁶. והיות שכתוב אח"כ בני אהרן, למדנו שכשר רק ע"י כהן. לר"ע⁷⁷ = ג"ש בני אהרן הכתוב כאן, לנאמר במלוואים.

טענת ר"ט = שמעתי שקבלה זריקה אינם שווים, רק שכחתי כמה אינם שווים. דברי ר"ע = שני הדלסים: א) קבלה לא עשה מחשבה כמעשה (ובהו"א הגמ' הבינה שמחשבה אינה פוסלת בקבלה) ב) קבלה בשחוטין חוץ אין בו כרת, משא"כ זריקה בחוץ חייב כרת.

קשיא במשנתנו ראינו שקבלה נפסלת במחשבת פסול, וכאן ראינו שקבלה אינה נפסלת במחשבת פסול.

תירוץ הברייתא מיידי לעניין מחשבת פיגול, וזה אינו פוסל בקבלה. והמשנה מיידי לעניין שלא לשמה פוסל.

קשיא = בברייתא נוספת מפורש שמחשבת פיגול פוגלת בקבלה.

תירוץ⁷⁸ = ברייתא א' מיידי כגון ששחט עמ"נ לקבל דמה למחר, דאינו פיגול, דאין מחשבין מעבודה לעבודה. ברייתא ב' מיידי כגון שקיבל עמ"נ לזרוק דמה למחר, דרק בחשב על מלאכת זריקה מחשבין מעבודה לעבודה.

דף יג' ע"ב

הנושא = שפיכת שיריים והקטרת אימורין לעניין פיגול.

<u>ברייתא א'</u>	<u>ברייתא ב'</u>	
ביום השלישי לא יראה המקריב אותו לא יחשב, זריקה בכלל היתה, ולמה יראה? לומר שדווקא עבודה מפגלת.	מניין לרבות שפיכת שיריים והקטרת אימורין לפיגול. תלמוד לומר חבול יחבל, בשתי אכילות הכתוב מדבר, אחד אכילת אדם (כפשוטו) ואחד אכילת מזבח (זריקה שפיכת שיריים והקטרת אימורין)	קשיא
↓	↓	
שפיכת שיריים והקטרת אימורין אינה מפגלת.	שפיכת שיריים והקטרת אימורין מפגלת.	
דאמר רבינו שופך עמ"נ להקטיר למחר.	כגון דאמר רבינו זרק עמ"נ לשפוך השיריים למחר.	תירוץ
↓	↓	
המחשבות פיגול היו בעת שפיכת השיריים, ולכך לא מהני.	המחשבות פיגול היו בעת "עבודת הזריקה" ולכך מהני.	

הנושא = האם טבילת אצבע מפגלת.

דברי רב יהודה שמעתי שטבילת אצבע מפגלת בחטאות פנימיות.

קושיית רב פבא הרי דין פיגול למדנו משלמים, ובשלמים אין טבילת אצבע, א"כ מנחן שטבילת אצבע מפגלת.

⁷⁶ מכיוון שזרקו לכתוב לאחריו מורה שהוא וודאי אינו זריקה. ורש"י (לעיל ד' ע"א) מוסיף שגם א"א לומר שהוי הולכה, משום שנאמר מיד לאחר שחיטה, ולכן ע"כ שהוא קבלה. ומקשה ע"ז התוס' שא"כ הא"ך היה הו"א לומר שהוי זריקה, הלוא זריקה בוודאי אינו לאחר שחיטה. לכך מפרש התוס' שכוונת הגמ' שזרקו יוכל להיות או קבלה או זריקה דהוי עבודה חשובה, אבל הולכה שאינו חשובה לא היה הו"א.

תירוץ הגמ'

קושיא זו הוא דווקא אם אנו לומדים דין פיגול ע"י בנין אב, וזה אינו, לאם היו לומדים דין פיגול בשאר הקרבנות משלמים ע"י בנין אב היה כריכים שאר הקרבנות להיות דומים לגמרי לשלמים ככדי שיהיה עליהם דין פיגול, ובשלמים אם שחט שלא לשמו, וקיבל חוץ לזמנו, הוי פיגול, ולא אמרינו שמחשבת שלא לשמו הו"א מידי פיגול, משום שבשלמים אין מחשבת שלא לשמו פסול, אבל בחטאת ששחט שלא לשמו וקיבל חוץ לזמנו לא הוי פיגול, מכיוון שמחשבת שלא לשמו פסול לגמרי. אלא ע"כ שדין פיגול בשאר הקרבנות למדנו מיתור, ממילא אינו צריך להיות דומה לגמרי לשלמים, אלא כל אחד פוסל בעבודה המעכב אצלו, ולכן טבילת אצבע שהוא עבודה המעכבת, מפגלת.

דחיית רב יוסי

הלימוד הוא מבנין אב! ומה שטענו שא"כ שלא לשמו לא יוציא בחטאת מידי פיגול, זה אינו, דהלימוד מבין אב הוא באופן זה: שמה שמאלנו בשלמים מחשבת חוץ למקומו שפוסל, ומוציא מידי פיגול. כמו"כ שלא לשמו בחטאת שפוסל, גם יוציא מידי פיגול. אבל טבילת אצבע שלא מאלנו בשלמים אינו פוסל בחטאת.

תירוץ רב ירמיה

חוץ למקומו הפסול בשלמים הוא מכוח שהוא פוסל בכל הקרבנות, אבל שלא לשמו שאינו פסול בכל הקרבנות מנלן שמוציא מידי פיגול, וא"כ מוכרח להיות שלומדים מיתור, ולכן טבילת אצבע מפגלת.

לכך מבאר רב ירמיה שאכן הכל לומדים משלמים, אלא באופן זה, שבשלמים מחשבת פיגול מהני באופן:

(1) דבר המעכב מביא לידי פיגול.

(2) דבר הפוסל מביא לידי פיגול.

לכך בחטאת שלא לשמו שהוא פוסל מביא לידי פיגול. ולכן גם בחטאת פנימית שטבילת אצבע מעכבת, לכך היא גם מפגלת.

ראייה – שנינו במנחות שד' עבודות: (1) קמיצה. (2) נתינה בכלי שרת. (3) הולכה. (4) הקטרה. מהני מחשבת פיגול כדי לפסול. ומד' עבודות הללו, רק שלושה מהם מאלנו אצל קרבנות הבהמות, קמיצה – שחיטה. הולכה – הולכה. הקטרה – זריקה. אבל נתינה בכלי שרת לא מאלנו דוגמתו בקרבנות, כי א"א לדמותו לקבלה, מכיוון שקבלה הדם נכנס מאליו לתוך המזרקה, וכאן הוא ע"מ נותן. אלא ע"כ היות שהוא עבודה המעכבת לכך הוא גם מפגלת.

דחייה – נתינה בכלי שרת דומה לקבלה, היות ושניהם נכנסים בכלי, ואין נפק"מ באיזה אופן הוא נכנס.

הנושא = האם טבילת אצבע הוי מחלוקת תנאים.

ברייתא א' מפגלת ↓ עבודה חשובה מפגלת	ברייתא ב' אינה מפגלת ↓ רק ד' עבודות הידועות מפגלות.	לימא בתנאי
פיגול מהני בהולכה כרבנן	פיגול אינו מועיל בהולכה כרבי שמעון ⁷⁹ . דחייה – לדעת ר"ש אין מחשבת פיגול בחטאות פנימיות.	תירוץ א' (1) לכו"ע עבודה חשובה אינה מפגלת. (2) טבילת אצבע חשובה בעבודת הולכה.
בחטאת פנימית ↓ משום שכתוב "וטבל".	בחטאת חילונית ↓ משום שלא כתוב "וטבל".	תירוץ ב' (1) שניהם כרבנן. (2) טבילת אצבע בחטאת פנימית מפגלת.
חטאות חילונית – פשיטא?		קשיא
היות וטבילת אצבע בחטאת חילונית מעכבת (לאם הניח קוף ע"ג ידו פסולה) הו"א כאלו כתב "וטבל", קמ"ל.		תירוץ

⁷⁹ ע"י בשיטה מקובצת שהקשה שהלוא טעמו של רבי שמעון שפיגול אינו מועיל בהולכה, הוא מכיוון שהוא מלאכה שאפשר לבטלה, אבל טבילת אצבע היא עבודה שא"א לבטלה, א"כ מה הו"א ש"לר"ש לא יפגל. וע"י בחק נתן צאן קדשים ועוד.

ד' ע"א

הנושא = מחשבת פיגול בהולכה בחטאות פנימיות לרבי שמעון

הקדמה

למדנו שלדעת רבי שמעון מחשבת פיגול אינו מועיל בעבודה הולכה, מכיוון שהי עבודה שאפשר לבטלה. הגמ' דידן מבארת לענין חטאות פנימיות לרבי שמעון מהיכן ההולכה הוא עבודה שא"ל לבטלה, ואז יועיל בה מחשבת פיגול.

אפשרות א' רבי שמעון אינו סובר כבנו, והשטח בין האולם למזבח אינו כפון, א"כ ממקום זה נחשב כעבודה שא"ל לבטלה, ולכן מהני ביה פיגול.

אפשרות ב' רבי שמעון סובר כבנו שהשטח בין האולם למזבח נחשב ככפון, א"כ מלד הדין היה יכול לשחוט סמוך לאולם, לכך פיגול מהני רק מפתח האולם.

הנושא = מחשבת פיגול בהולכת הבזיכין פנימיות לרבי שמעון

הקדמה

בצנת בבוקר היו מחליפים את הלחם הפנים, והיו ורידים את הבזיכים הישנים, ומקטירים אות ע"ג המזבח. הידון הוא איזה הולכה חשובה בה, ומפגלת.

אפשרות א' עד המזבח נחשב כהולכה חשובה, ומפגלת.

אפשרות ב' ר"ש ס"ל כרבי יהודה שקדושת המזבח הוא עד פתח האולם (כפי שיבאר להמן בדף נ"ט) ממילא הולכה החשובה הוא מתחילת האולם עד סופו⁸⁰.

אפשרות ג' ר"ש ס"ל שאולם והיכל קדושה אחת היא, ממילא רק הולכה בתוך חומת האולם (שהיה רוחב ו' אמות) נחשב כהולכה המעכבת.

אפשרות ד' ר"ש ס"ל פתח האולם כלפנים, ממילא אפשר לפגל רק בקטע שמעביר מפתח האולם לעזרה.

אפשרות ה' ר"ש ס"ל שהולכה שאינה ברגל לא שמה הולכה, ממילא אין שום אפשרות לפגל את הבזיכין.

הנושא = הולכה בזר

האם הולכה בזר כשרה.

שאלת אביי

כשר! דכתיב⁸¹ וישלחו ויפסחו ויזרקו הבזיכים מידם והקליבם מפשיטיהם: משמע שהשוחטים שזה זרים הם מוליכים את הדם.

תשובת רב חסדא

מפורש בבבליהא שזר שהוליד פסול.

דחית רב שישת

והפסוק מיידי שהשוחטים לא הוליכו את הדם, אלא עמדו במקומם כאילטבא, והניחו עליו והכניס נטלו ממנו.

דעת רב ורב יוסף

עניין זה תלוי במחלוקת רבנן ור"ש, כי לפי ר"ש שהי עבודה שאפשר לבטלה ומשום זה אינה פוסלת בה, לכך גם כשרה בזר.

קושיית אביי

א"כ סיבת כשרות הזר תלוי במה שאפשר לבטלה, א"כ מדוע שחיטה כשרה בזר, הלוא א"ל לבטלה.

תירוץ

שחיטה אינה נקראת עבודה, ולכן כשרה בזר.

קושיית רב זירא בפרה אדומה מלאנו ששחיטה פסולה בזר.

תירוץ פרה אדומה אינה קדשים, אלא קדושת הר הבית, ולא שייך ביה כלל עניין "עבודה", ולכך מה שפסול בזר אינו משום שהי עבודה, אלא גזירת הכתוב מיוחד.

קשיא לכאן נילף ק"ו מפרה אדומה דקדשי דק הבית נחשבת שחיטה כעבודה, ופסולה בזר, וכ"ש בקדשים⁸².

תירוץ מה שנלמד כהן אינו בהכרח ראיה שהי עבודה, מכיוון שלגבי מראות נגעים ג"כ כריכים כהן, ומ"מ לא הי עבודה.

⁸⁰ ובתוך ההיכל הי הולכה שאפשר לבטלה, מכיוון שכל ההיכל כשר להנחת השולחן.

⁸¹ דברי הימים ב', לה, יא.

⁸² והקשה בקדשי דוד, שלכאן אינו מובן סברת המקשן, הלוא כבר נדחה שבבדק הבית אין כלל עניין "עבודה", והי גזירת הכתוב מיוחד, וא"כ מה קשה שהי ק"ו? ות"י שזה גופא סברת המקשן שאינו מוכן לקבל סברתו שלא הי עבודה, מכיוון שאם מצאנו שמוכרח להיות דווקא ע"י כהן, א"כ ע"כ שהי עבודה, ולכך מביא לו התרצן ראיה ממראות נגעים שצריך כהן, ומ"מ לא הי עבודה.

הולכת אברים הוי עבודה שאפשר לבטלה משום שאפשר להפשיט ע"ג המזבח. ומ"מ פסולה בזר, וא"כ ע"כ שעניין פסול בזר אינו עניין האם אפשר לבטלה. הולכת אברים הוא גזירת הכתוב מיוחד, וא"א ללמוד ממנו. הולכת הדם לומדים ק"ו מהולכת אברים שפסול בזר לכו"ע.

קשיא

תירוץ

מסקנה

ד' ע"ב

הנושא = הולכה שלא ברגל

אדם שעמד במקומו, ולא פנה איך ואיך, אלא נטל את הדם ומסר לזה, והאיבעיא בגמ' הוא לעניין: 1) לפסול בזר. 2) חשב בו מחשבת פיגול האם מפגל (לפי חכמים שאפשר לפגל בהולכה)

ת"ש א' מבואר בצרייתא שכהן ישב והעביר את הדם פסול, משמע שדווקא ישב, אבל עומד באופן כזה, דהיינו שלא פנה איך ואיך כשר. דחיה

דחיה דלמא יושב היינו אפי' שגרר עצמו. דחיה

ת"ש ב' בפסחים שנינו שהיו מעבירים את הדם מכהן לכהן. כל כהן לפני שמסר לחבירו היה הולך קימעה. דחיה

ת"ש ג' מבואר במשנה שקיבל הכשר ונתן לפסול (זר וכדו') יחזיר לכשר, משמע שמה שהחזיק הפסול אינו פוסל. דחיה

כריד לגרוס יחזיר הכשר "ויקבל" כי הדם הקודם נפסל. לא שמה הולכה מסקנא

ד' ע"ב

הנושא = הולכה שלא ברגל האם אפשר לתקנה

לעיל נפסק שהולכה שלא ברגל לא שמה הולכה, האם אפשר להחזירה אחרנית ולתקנה.

ת"ש א' מבואר במשנה שקיבל הכשר ונתן לפסול (זר וכדו') יחזיר לכשר, משמע שמה שהחזיק הפסול אינו פוסל, ואפשר לתקן. דחיה

מיידי שהזר לא עמד בלד המזבח, אלא ללד השני, וע"י שהוא קיבלו לא התקרב כלל אלא התרחק, ולכן אינו פוסל כלל. דעת רב

פסולה וא"א לתקנה. יוחנן

נשפך מן הכלי ואספו כשר, ולכאור' הדם התקרב אלל המזבח ללא הולכה, ומ"מ כשר. קשיא

1) הדם לא התקרב אל המזבח, אלא התרחק. 2) הדם נשפך לתוך זור. 3) הדם היה סמוך, וממילא לא התרחק לאף לל. תירוץ

בהמשך הפרק איתא שאם נשפך לא מן הכלי, אלא ישר מהבהמה על הרצפה פסול. ולכאור' היה לו לעשות בנתקבל בכלי ונשפך עצמו נפק"מ לאיזה לל התרחק, דאם התקרב למזבח פסול. קשיא

ט"ז' ע"א**הנושא = הולכה שלא ברגל**

לדעת חכמים שהולכה פוסלת, גם שלא ברגל פוסלת, ולר"ש אינה פוסלת.

המחלוקת ר"ש ורבנן הוא רק בהולכה שלא ברגל, אבל הולכה ברגל ר"ש מודה שפסול.

בחטאת העוף לדעת רבי שמעון לא מלאנו שמחשבה פסולה, מכיוון שמחשבה לפני יציאת הדם אינו כלום, ואילו לאחר שילא הדם כבר נעשה מצותו. ואילו בהזאת גוף העוף אינו פסול לר"ש דהרי הוא הולכה זוטרתא.

בעת שהזה הדם עד שהגיע לקיר המזבח.

בהולכה שלא ברגל לכו"ע אינו פסול, וכל המחלוקת הוא רק בהולכה ברגל.

מחלוקת**ביאור א'****קשיא****תירוץ****ביאור ב'****הנושא = דינים נוספים בסוגיא של הולכה שלא ברגל**

הולכיכו זר, והחזירו כהן והולכיכו – מחלוקת האם אפשר לתקנה.

הולכיכו כהן והחזירו זר והולכיכו

לדעת רב אשי = לדעת המכשיר בדיון א', יסבור שכאן פסול, מכיוון שהסיבה שבדיון א' כשר מכיוון שאפשר לתקן, ומעשה ב' נחשב כעבודה, א"כ לענייננו שמעשה ב' נעשה ע"י זר, הרי הוא פוסל. ולדעת הפוסל בדיון א', דס"ל שמעשה ב' אינו מחקן, א"כ כאן יסבור היות שמעשה א' נעשה ע"י כהן, לכך מעשה ב' שנעשה ע"י זר אינו פוסל.

לדעת רבא = גם לדעת הפוסל במיקרה א' יפסול כאן, דמ"מ הולכה ב' הוא הולכה האריכה, דהרי כשהחזירו, בעת אינו יכול להזות על המזבח, וחייב להתקרב, ולכך הוא ג"כ עבודה הפוסלת בזר. ונדחה – שטענה זו שחייבים להקריבו למזבח, הוא מחלוקת תנאים.

דיון א'**דיון ב'****הדרך עלך פרק ראשון כל הזבחים****ברוך רחמנא דסייען**